

Monitor ISDE 2023-I

Individuele woningeigenaren

1 februari 2024

In opdracht van:

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

TNO innovation
for life

Inhoud

1. Inleiding
2. Leeswijzer
3. Monitor ISDE
 - i. Overzicht
 - ii. Energielabel
 - iii. Bouwjaarklasse
 - iv. Gestandaardiseerd besteedbaar inkomen
 - v. Verzamelinkomen

Inleiding

- Deze monitor geeft inzicht in de toegekende aanvragen voor subsidie van de Investeringssubsidie Duurzame Energie en Energiebesparing (ISDE). De gegevens in deze monitor betreffen alleen aanvragen die in de eerste helft van 2023 zijn toegekend, aangeduid met '2023-I'. De resultaten kunnen daarom niet direct vergeleken worden met eerdere resultaten voor 2021 en 2022 die een heel jaar beslaan.
- De gegevens van de toegekende aanvragen zijn gekoppeld met datasets van het CBS waardoor een verdiepend inzicht kan worden gegeven in de huishoudens die een aanvraag toegekend hebben gekregen.
- Daarnaast heeft TNO een schatting gedaan van de energiebesparing van de maatregelen die met behulp van de subsidie toegepast zijn.
- Links naar gerelateerde data en rapporten:
 - Tabellenset [CBS](#)
 - Het [achtergrondrapport](#) bij deze monitor
 - Monitor ISDE over [2021](#) / [2022](#)

In samenwerking met:

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

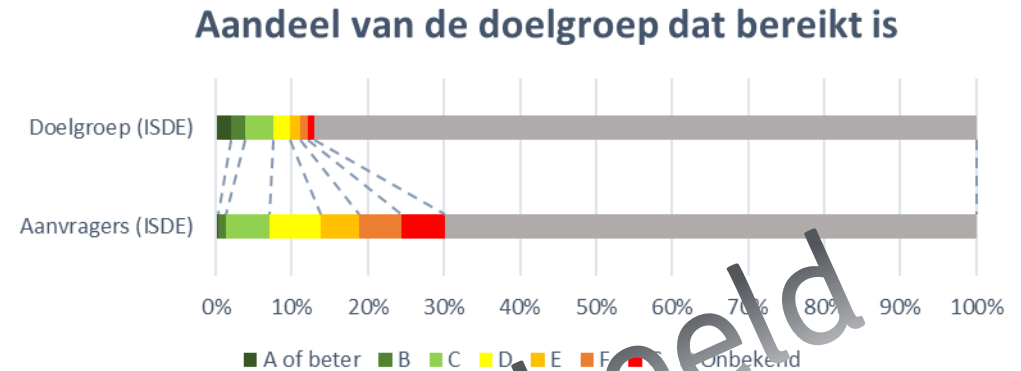

Nationaal
Warmtefonds

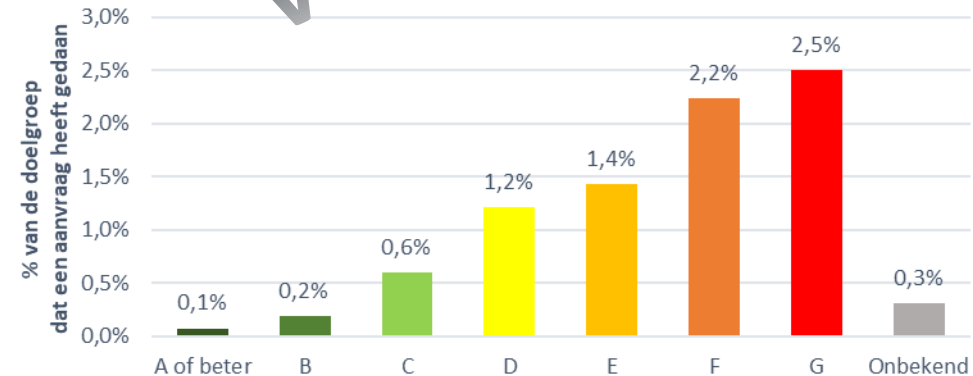
Leeswijzer Grafiek 'toegekende aanvragen'

- A. De bovenste balk geeft de verdeling van categorieën (in dit geval energielabel) over de doelgroep* weer, de onderste balk de verdeling van de toegekende aanvragen over de categorieën. Een vergelijking tussen beide balken geeft weer welke categorieën bij de toegekende aanvragen relatief meer (alles vanaf label C en slechter) of minder (label A en B) voorkomen.
- B. De onderste grafiek geeft weer welk deel van de doelgroep een toegekende aanvraag heeft gedaan met onderscheid naar categorieën. In dit voorbeeld is te zien dat voor 2,5% van de woningen met een label G een toegekende aanvraag is gedaan voor een subsidie of lening. Dat is relatief vaker dan voor woningen met een ander energielabel.

Grafiek A

Grafiek B

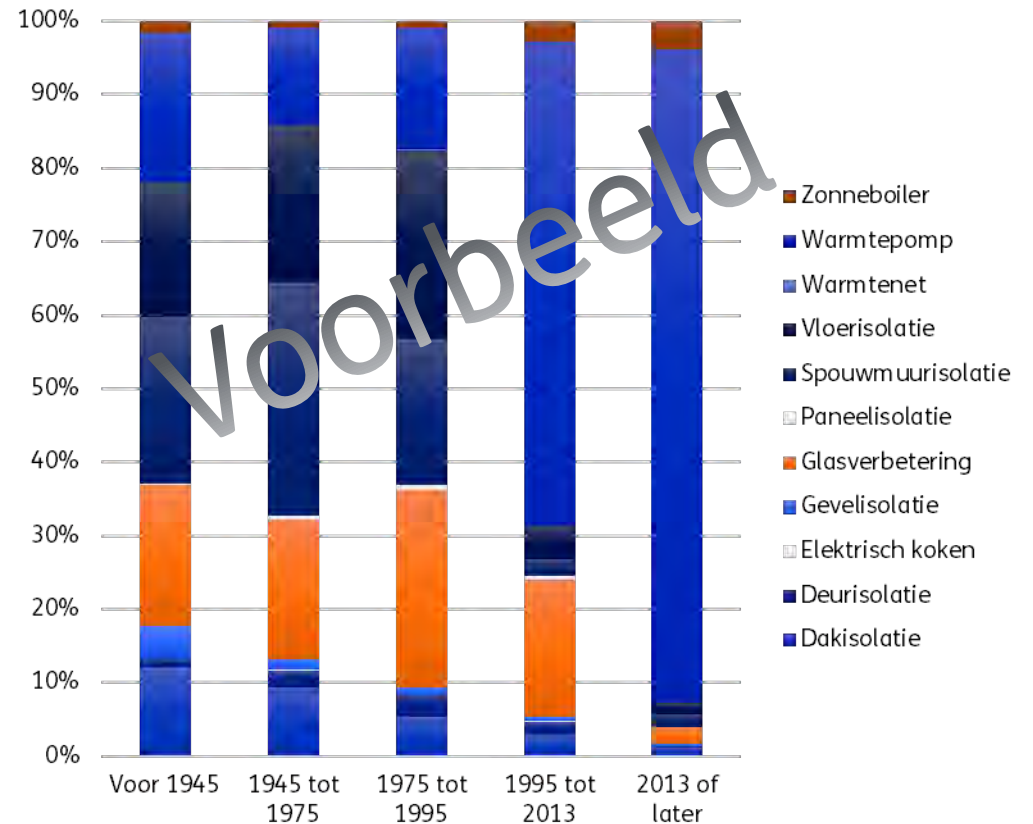
*De doelgroep is het aantal huishoudens dat in aanmerking komt voor de subsidie of lening: alle bewoonde koopwoningen (inclusief meergezinswoningen)

Leeswijzer

Grafiek 'Maatregelen'

- In deze grafiek staat elke staaf voor een categorie (in dit geval bouwjaarklasse) en geven de kleuren de typen maatregelen weer.
- Zo is te zien of een bepaalde maatregel vaker of minder vaak wordt toegepast in een bepaalde categorie.
- Het voorbeeld hiernaast geeft bijvoorbeeld weer dat in woningen gebouwd na 2013 vooral warmtepompen worden toegepast.

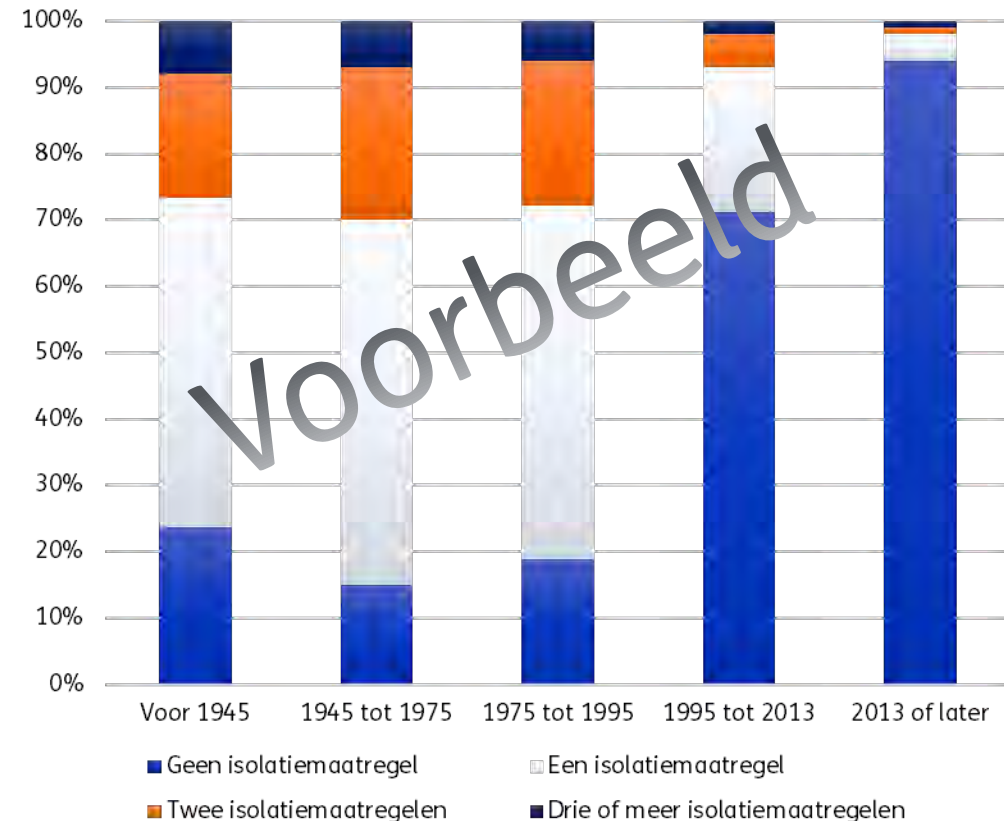
Toegepaste maatregelen verdeeld over bouwjaarclassen (2023-I)

Leeswijzer Grafiek 'Aantal maatregelen'

- Deze grafiek geeft weer hoeveel isolatiemaatregelen worden genomen per woning in een bepaalde categorie, in dit voorbeeld de bouwjaarklasse.
- In de grafiek hiernaast is bijvoorbeeld te zien dat in meer recentere woningen het grootste deel van de maatregelen geen isolatiemaatregel betreft.

Aantal isolatiemaatregelen per bouwjaarklasse (2023-I)

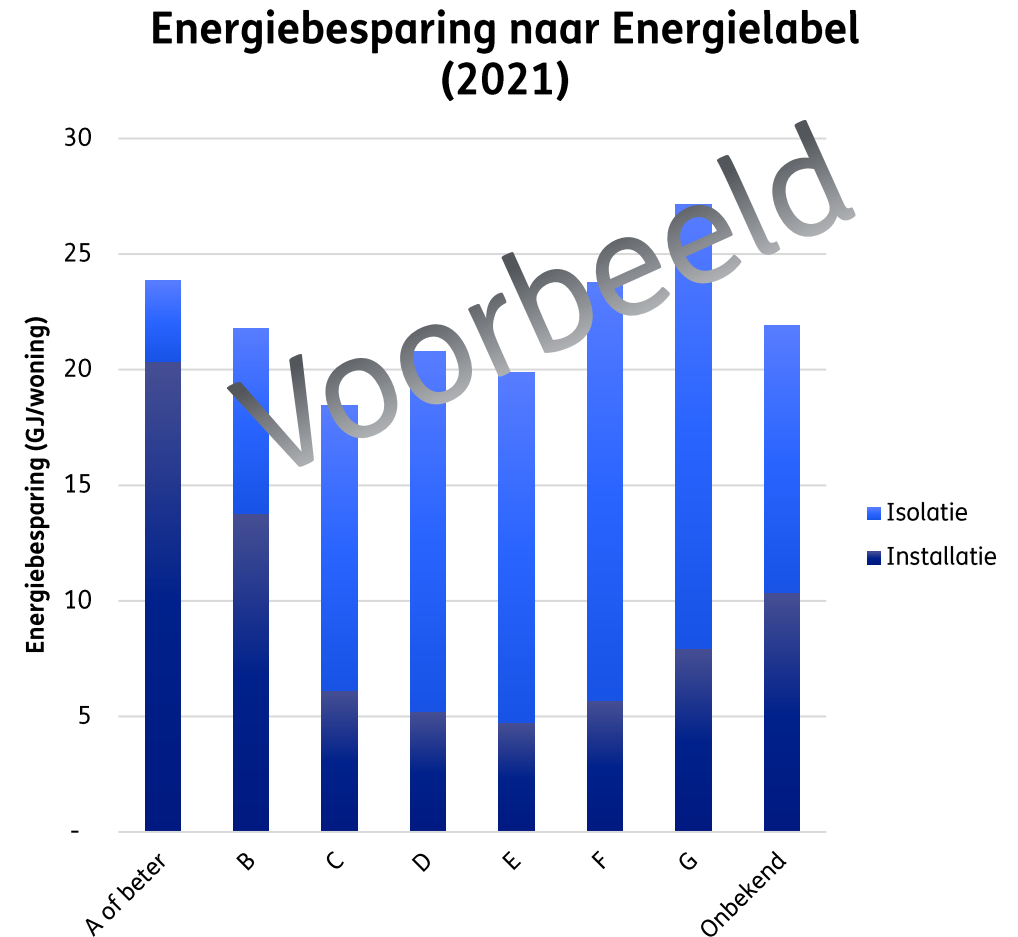

Leeswijzer

Grafiek 'Energiebesparing'

- In de grafiek is de gemiddelde besparing per woning te zien, uitgesplitst naar de relevante categorieën (in dit geval energielabel), die door de in die categorie getroffen maatregelen is bereikt.
- De besparing is een optelling van besparing op aardgas, elektriciteit en warmte, waarbij rekening is gehouden met eventueel extra verbruik van bijvoorbeeld elektriciteit voor warmtepompen.
- De besparing is door TNO berekend door voor elke toegekende aanvraag per maatregel per woningcategorie de besparing te berekenen. Hierbij is rekening gehouden met overlap van bijvoorbeeld isolatie en installatiemaatregelen. De besparing is afgetrokken van de energieverbruiksgegevens die het CBS ontvangt van de netbeheerder.
- Er is geen rekening gehouden met een free-rider effect*.

*Free-riders zijn huishoudens die zonder subsidie dezelfde (hoeveelheid en kwaliteit) maatregelen zouden hebben genomen

Leeswijzer Tabel

- Het bovenste deel van de tabel geeft het absolute aantal maatregelen weer dat binnen een categorie is genomen.
- In het onderste deel van de tabel staat het totaal aantal huishoudens in de doelgroep en het aantal toegekende aanvragen dat binnen een categorie is gedaan. Dan volgt welk percentage van de doelgroep binnen deze categorie een aanvraag heeft gedaan (het bereik). Bijvoorbeeld:
 - In de doelgroep zijn 421,360 woningen met een label A of beter. Er zijn 12,896 aanvragen toegekend voor woningen met een label A, dat is 2,3 % van de populatie met een label A of beter.
 - Als laatste wordt het gemiddelde aantal maatregelen per aanvraag en de gemiddelde besparing per categorie weergegeven.
 - Om te voorkomen dat resultaten herkenbaar of herleidbaar zijn tot natuurlijke personen of bedrijven rond het CBS getallen af. Als er te weinig cases zijn kunnen bepaalde resultaten niet getoond worden. De totalen in de diverse tabellen kunnen daardoor ook lichte verschillen vertonen.

Maatregelen en aanvragen						
	Voor 1945	1945 tot 1975	1975 tot 1995	1995 tot 2013	2013 of later	Totaal
Dakisolatie	2.735	4.330	1.855	130	10	9.060
Gevelisolatie	1.150	765	345	40	5	2.305
Spouwmuurisolatie	2.895	8.745	4.690	100	5	16.435
Vloerisolatie	3.515	8.230	5.725	165	10	17.645
Warmtepomp	1.935	2.065	2.170	2.105	510	8.785
Zonneboiler	435	410	310	280	75	1.570
Glasverbetering	2.615	5.305	3.995	230	5	12.150
Deurisolatie	255	1.025	710	30		2.020
Paneelisolatie	55	20	210	10		595
Totaal	15.550	31.195	20.070	3.090	620	70.565

	Voor 1945	1945 tot 1975	1975 tot 1995	1995 tot 2013	2013 of later	Totaal
Doelgroep	866.260	1.201.140	1.232.265	891.280	225.770	4.416.715
Aanvragers	7.425	14.330	9.870	2.485	570	34.680
Bereikte doelgroep	0,9%	1,2%	0,8%	0,3%	0,3%	0,8%
Maatregelen per aanvraag	2,1	2,2	2,0	1,2	1,1	2,0
Besparing (GJ/ woning)	26,2	19,9	19,5	26,1	14,7	21,5

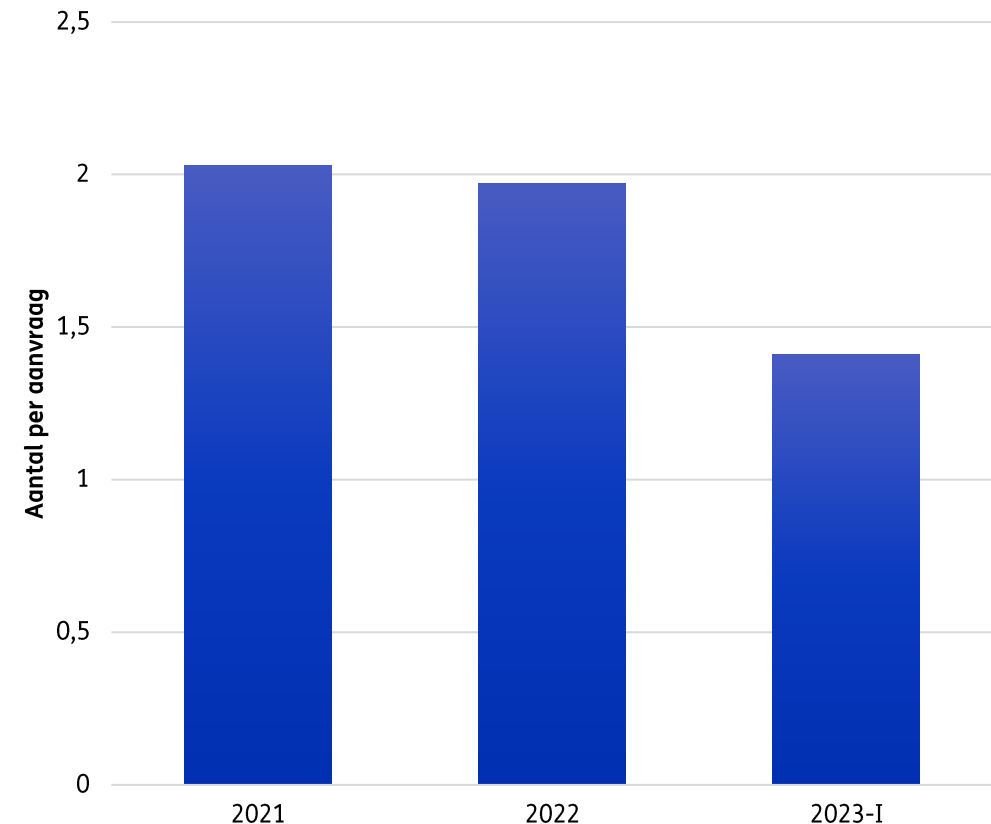
Overzicht ISDE 2023

Individuele woningeigenaren

Overzicht 2023

- In totaal zijn in de eerste helft van 2023 voor 115.175 woningen aanvragen toegekend. Dat is al meer dan het totaal aantal toegekende aanvragen in 2022 (80.925)
- Daarmee is in 2023 2,7% van de eigenaar-bewoners (niet in een VvE) bereikt, heel 2022 was dat 1,9%.
- Gemiddeld hebben huishoudens voor 1,4 maatregelen subsidie aangevraagd. Dat is minder dan het gemiddelde van 2 in 2021 en 2022*. Het merendeel van de maatregelen betreft isolatiemaatregelen (1,1 gemiddeld per woning).
- 1.055 huishoudens (0,9%) hebben naast subsidie ook een lening aangevraagd bij het Nationaal Warmtefonds.

Gemiddeld aantal maatregelen per woning

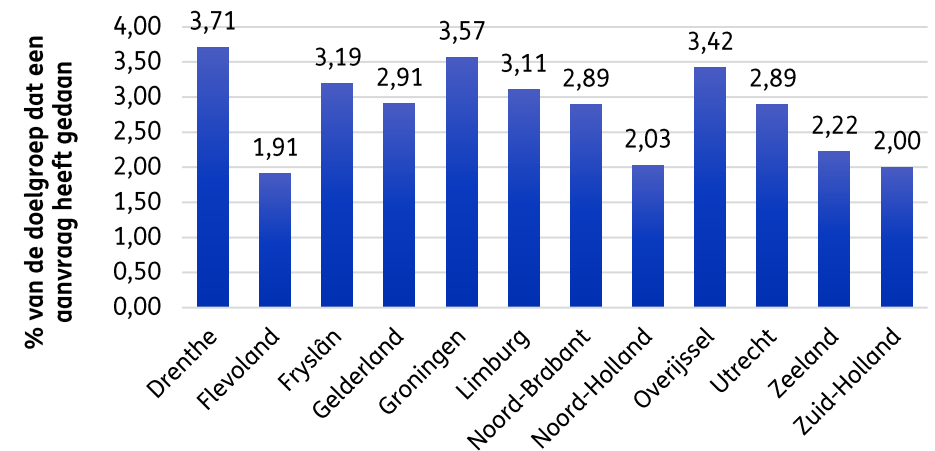
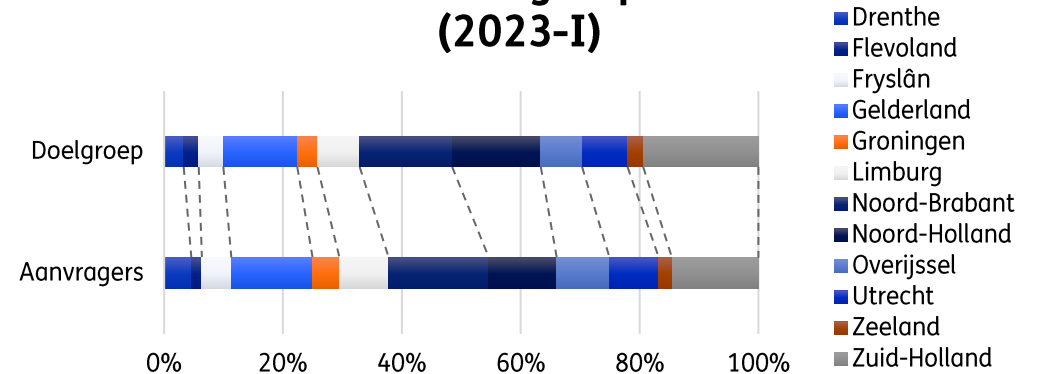
* Vanaf 2023 kan ook subsidie worden aangevraagd voor één isolatiemaatregel. Tot en met 2022 was een voorwaarde voor subsidieverlening dat minstens twee isolatiemaatregelen werden toegepast, of minstens één isolatiemaatregel en één installatiemaatregel.

NB. Het was vóór 2023 wel al mogelijk om voor één installatiemaatregel subsidie te ontvangen.

Toegekende aanvragen naar provincie

- In Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Zeeland zijn minder aanvragen toegekend dan de verhouding van de provincies over de doelgroep.
- In absolute zin komen de meeste toegekende aanvragen uit Noord-Brabant, Zuid-Holland en Gelderland, maar de doelgroep is het meest (>3%) bereikt in Drenthe, Groningen, Overijssel, Fryslân en Limburg.
- In Flevoland, Noord-Holland en Zuid-Holland ligt het percentage van de doelgroep dat bereikt wordt rond of onder de 2%.

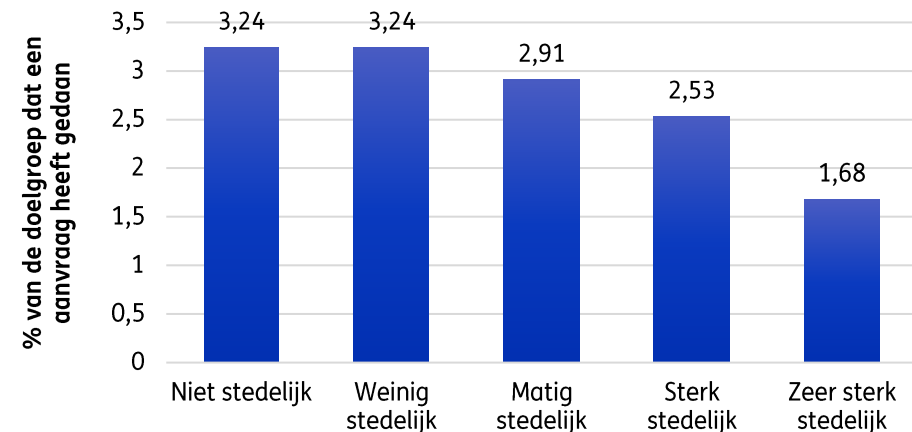
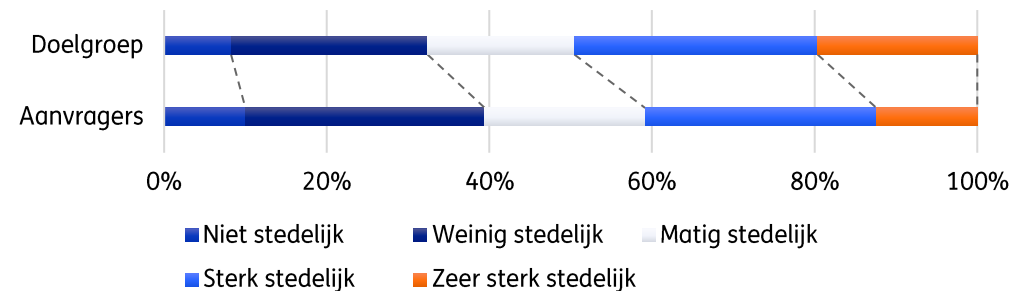
Aandeel van de doelgroep dat bereikt is (2023-I)

Toegekende aanvragen naar stedelijkheid

- In (zeer) sterk stedelijk gebied hebben minder woningen een aanvraag gedaan dan de verhouding van stedelijkheid over de doelgroep. In deze gebieden zijn relatief veel meergezinswoningen met VvE's waar een andere subsidieregeling voor is.
- Het percentage van de doelgroep dat bereikt wordt is het hoogst in niet en weinig stedelijk gebied (3,2%) en neemt af als de stedelijkheid toeneemt.

Aandeel van de doelgroep dat bereikt is (2023-I)

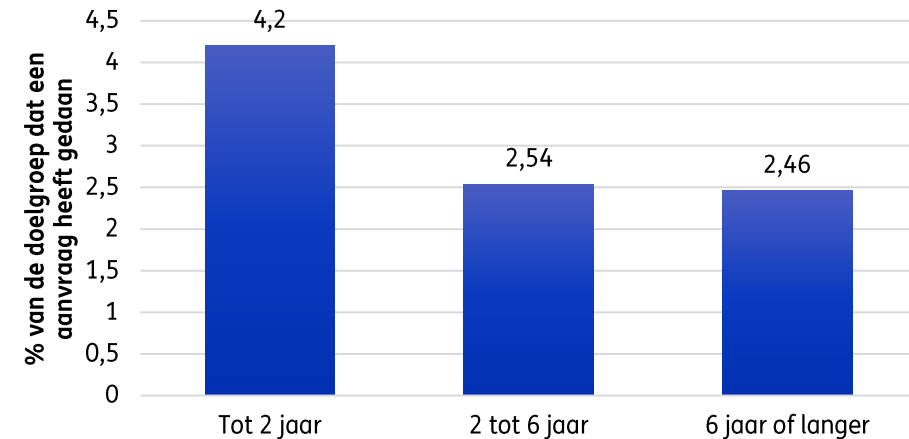
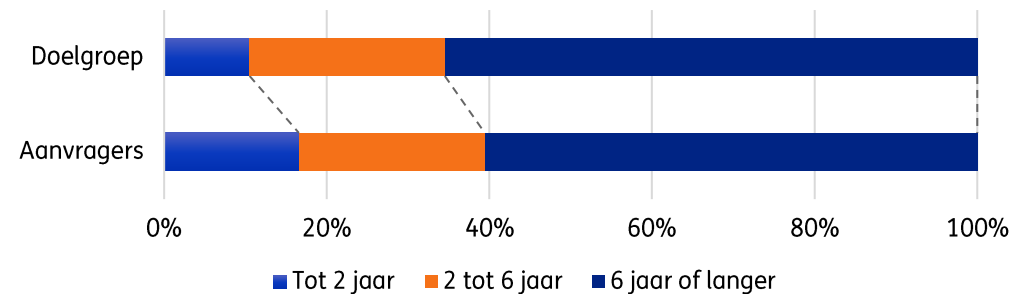
Stedelijkheid (omgevingsadressen/km²)

Niet	<500
Weinig	500 tot 1000
Matig	1000 tot 1500
Sterk	1500 tot 2500
Zeer sterk	>=2500

Toegekende aanvragen naar woontuor

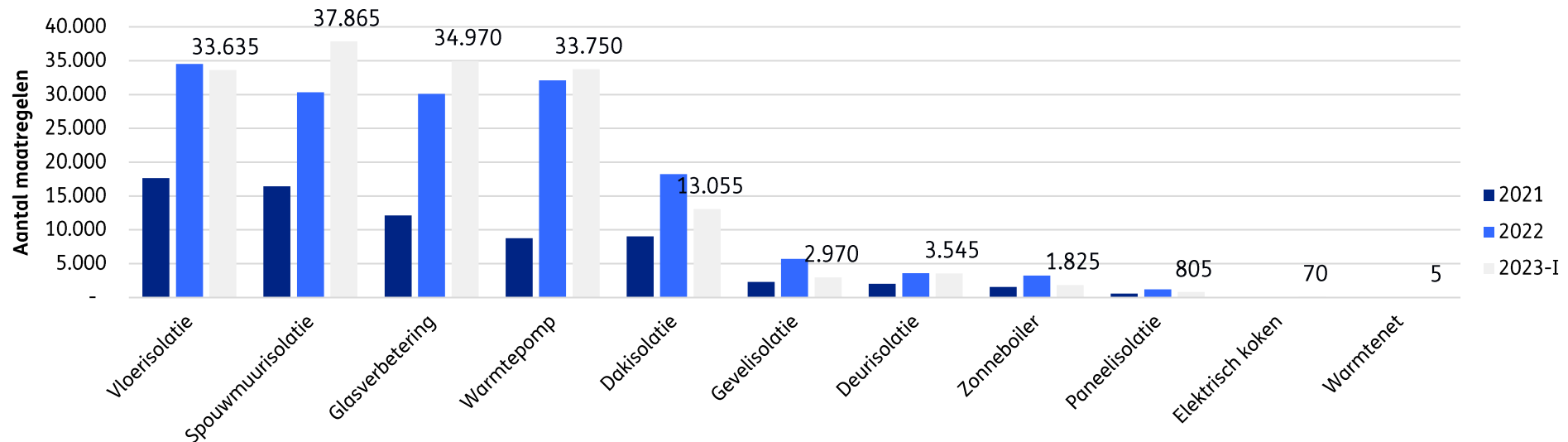
- 60% van de aanvragen wordt toegekend aan bewoners die 6 jaar of langer in de woning geregistreerd staan.
- Relatief worden meer aanvragen toegekend voor woningen waarbij de bewoner 2 jaar of korter in woning geregistreerd staat.
- Het percentage van de doelgroep dat bereikt wordt is het hoogst in woningen waar de inwoner hooguit 2 jaar in de woning geregistreerd staat.

Aandeel van de doelgroep dat bereikt is (2023-I)

Overzicht maatregelen (2021, 2022, 2023-I)

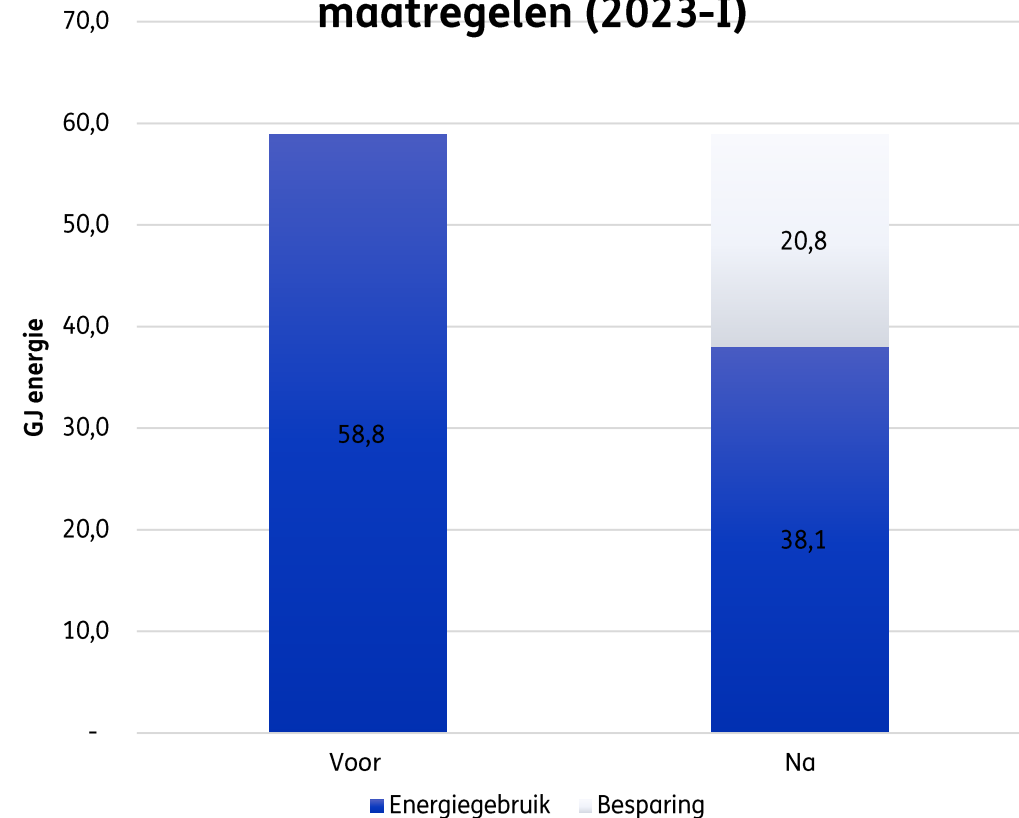
- Met de subsidie van de ISDE zijn in de eerste helft van 2023 162.495 maatregelen genomen. Dat is meer dan in heel 2022 (159.110 maatregelen).
- In de eerste helft van 2023 is spouwmuurisolatie het vaakst toegepast, gevolgd door glasisolatie, warmtepompen en vloerisolatie.

Energiebesparing per woning

- Maatregelen die in 2023-I met ISDE subsidie zijn genomen hebben gemiddeld jaarlijks 20,8 GJ per woning bespaard. Dit is 35% van het gemiddelde verbruik van de woning vóór besparing.
- Per woning wordt jaarlijks gemiddeld 26,5 GJ (836 m³) aan gas bespaard.
- Een deel van dit gas is vervangen door elektriciteitsgebruik voor warmtepompen en elektrisch koken (5,7 GJ/woning).

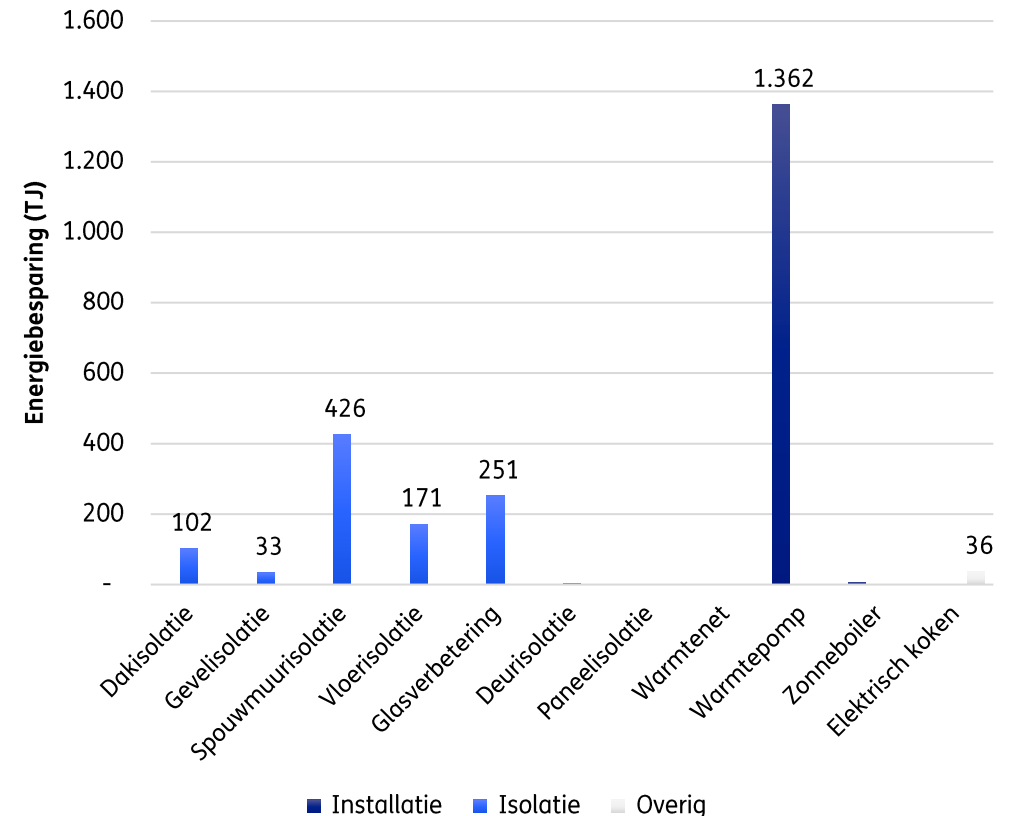
Energiegebruik (gas, elektriciteit en warmte) per woning voor en na maatregelen (2023-I)

Energiebesparing totaal en per maatregel

- De grootste energiebesparing is gerealiseerd door de toepassing van warmtepompen.
- Door alle aanvragers samen wordt jaarlijks 2,4 PJ* bespaard door de met ISDE subsidie gesubsidieerde maatregelen.
- In totaal hebben deze maatregelen tot een jaarlijkse CO₂ reductie geleid van 135 kton*.

Energiebesparing per maatregel (in TJ)
(2023-I)

* Hierbij is geen rekening gehouden met een free-rider effect. De additionele besparing door de subsidieregeling kan daardoor lager uitvallen.

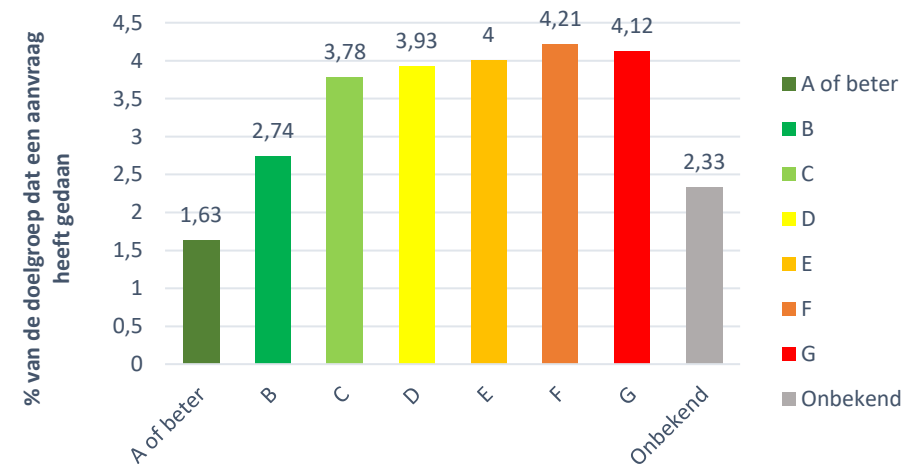
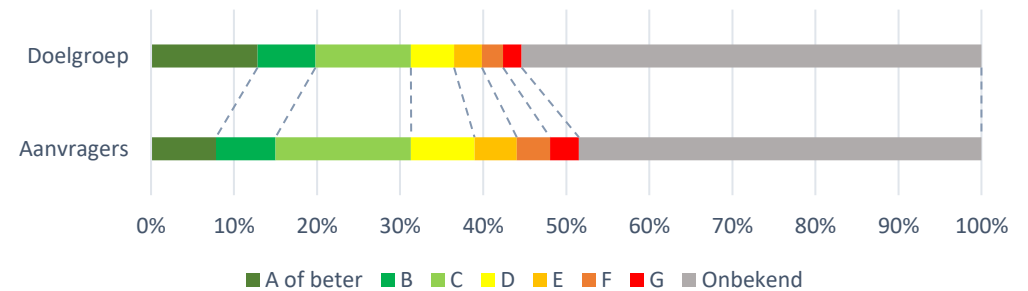
Inzicht naar energielabels*

**De peildatum voor de energielabels is 31 december 2022*

Toegekende aanvragen en energielabel

- Voor 48% van de woningen waar een aanvraag is toegekend is geen energielabel geregistreerd.
- Voor woningen met een label A of beter zijn minder aanvragen toegekend dan de verhouding van de energielabels over de doelgroep.
- Hoe slechter het label, hoe groter het percentage van de doelgroep dat een aanvraag toegekend heeft gekregen. Daarbij ligt het percentage bij label G iets lager dan bij label F.
- In absolute zin zijn de meeste aanvragen toegekend aan woningen met een label C, omdat die woningen vaak voorkomen.

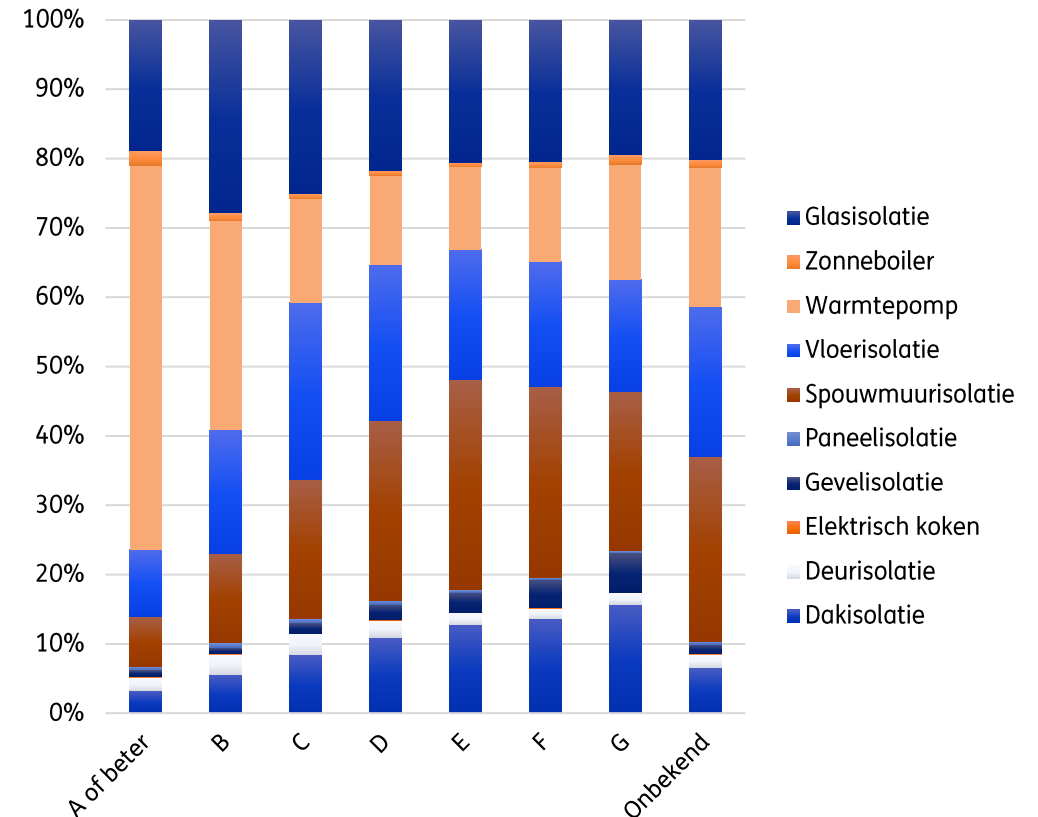
Aandeel van de doelgroep dat bereikt is (2023-I)

Maatregelen en energielabel

- Bijna 60% van de maatregelen in een woning met label A of beter betreft een installatie, hoofdzakelijk een warmtepomp.
- Bij slechtere labels neemt het aandeel warmtepompen weer toe.
- Gevelisolatie wordt relatief vaak toegepast in een F of G label woning.

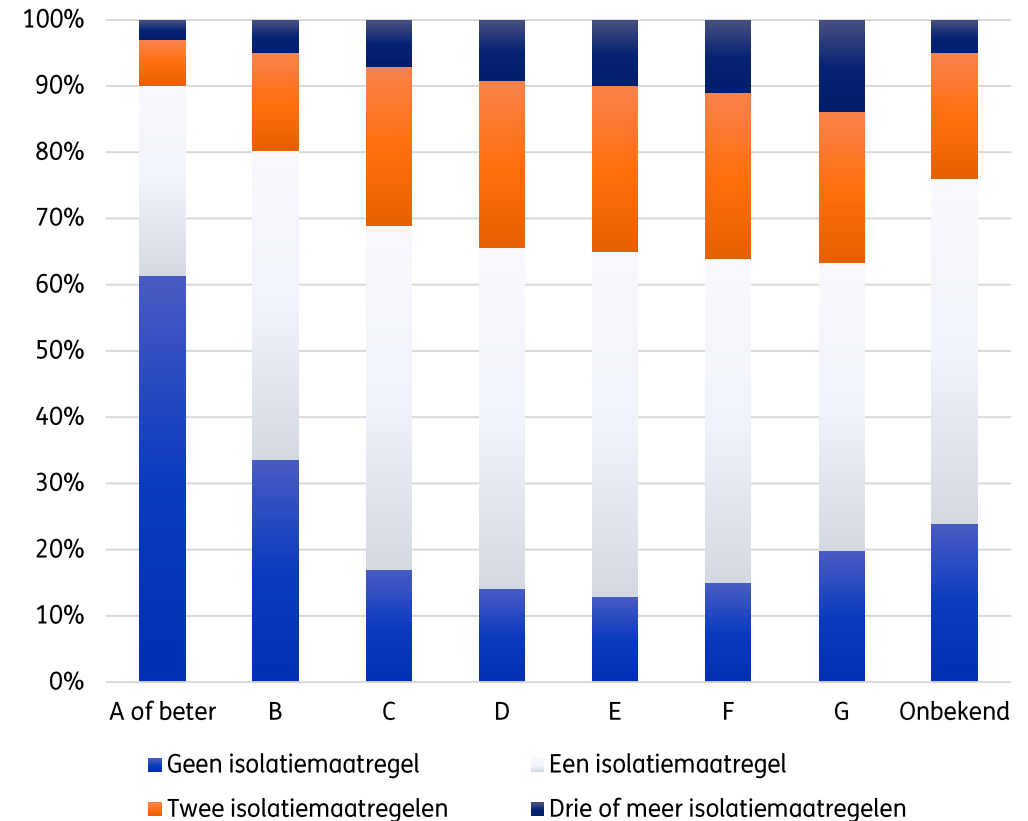
Toegepaste maatregelen verdeeld over energielabels (2023-I)

Aantal maatregelen en energielabel

- Ruim 60% van de toegekende aanvragen voor woningen met een label A of beter betreffen geen isolatiemaatregelen.
- Bij de labels D en E vormen isolatiemaatregelen het grootste aandeel van het totaal.
- Voor de labels C t/m F neemt 49-52% één isolatiemaatregel.
- Hoe slechter het label, hoe vaker 3 of meer maatregelen in een woningen worden genomen.

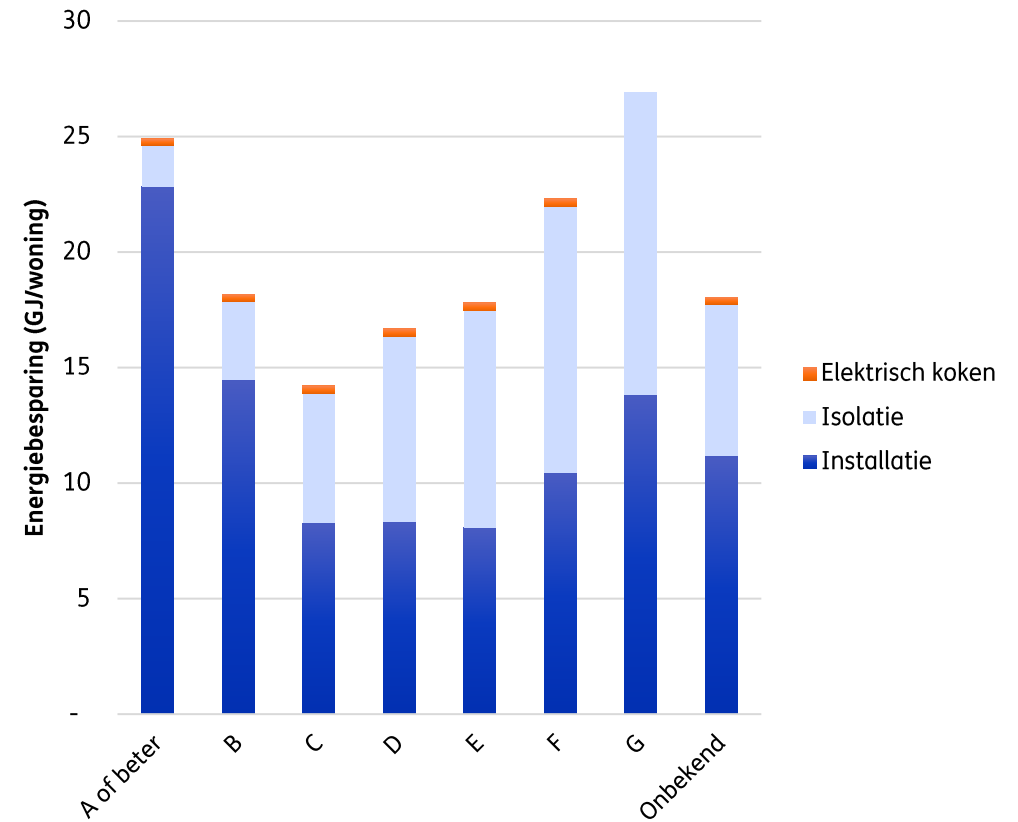
Aantal isolatiemaatregelen per energielabel (2023-I)

Energiebesparing en energielabel

- De grootste besparing per woning is bereikt in label G woningen
- In woningen met labels C t/m G is relatief meer besparing gerealiseerd door isolatiemaatregelen dan door installaties

Energiebesparing naar Energielabel (2023-I)

Tabel Energielabel

Maatregelen en aanvragen									
	A of beter	B	C	D	E	F	G	Onbekend	Totaal
Dakisolatie	355	610	2.335	1.495	1.175	1.020	1.055	5.010	13.055
Gevelisolatie	105	105	420	305	265	310	390	1.065	2.970
Spouwmuurisolatie	795	1.420	5.555	3.540	2.785	2.070	1.540	20.150	37.865
Vloerisolatie	1.055	1.950	7.085	3.045	1.730	1.340	1.085	16.345	33.635
Deurisolatie	210	325	845	340	155	115	110	1.435	3.545
Paneelisolatie	55	75	185	80	30	15	20	345	805
Elektrisch koken	15	5	10	5	10	5		25	70
Glasisolatie	2.070	3.065	6.945	2.960	1.885	1.530	1.305	15.215	34.970
Warmtepomp	6.080	3.330	4.150	1.765	1.090	1.015	1.120	15.210	33.750
Zonneboiler	240	120	220	95	65	70	90	925	1.825
Totaal	10.980	11.005	27.750	13.630	9.190	7.490	6.715	75.725	162.485

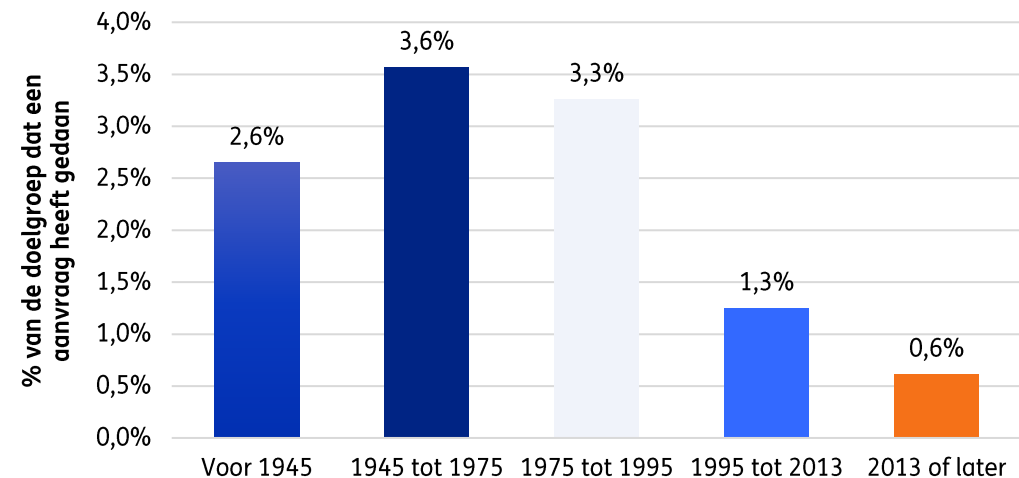
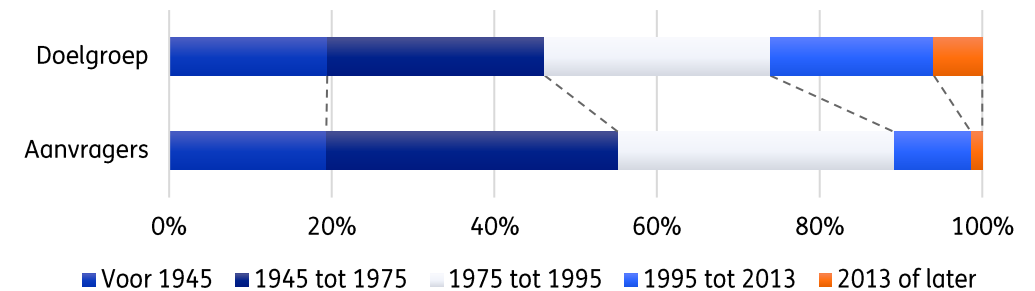
	A of beter	B	C	D	E	F	G	Onbekend	Totaal
Doelgroep	554.245	302.355	495.850	225.095	145.930	109.760	96.415	2.393.760	4.323.415
Aanvragers	9.015	8.270	18.755	8.855	5.840	4.625	3.975	55.840	115.175
Bereikte doelgroep (%)	1,63	2,74	3,78	3,93	4	4,21	4,12	2,33	2,7
Maatregelen per woning	1,22	1,33	1,48	1,54	1,57	1,62	1,69	1,36	1,4
Isolatiemaatregelen per woning	0,51	0,91	1,25	1,33	1,37	1,38	1,39	1,07	1,1
Besparing (GJ/woning)	26,3	20,5	16,6	19,3	20,5	25,4	30,1	20,0	20,8

Inzicht naar bouwjaarklasse

Toegekende aanvragen en bouwjaarklasse

- Voor de bouwjaren 1945-1995 zijn meer aanvragen toegekend dan de verhouding van de bouwjaarklassen over de doelgroep.
- Bij woningen gebouwd in 1995 of later zijn relatief minder aanvragen toegekend.
- Relatief (en absoluut) gezien zijn de meeste aanvragen toegekend voor woningen gebouwd tussen 1945 en 1975.

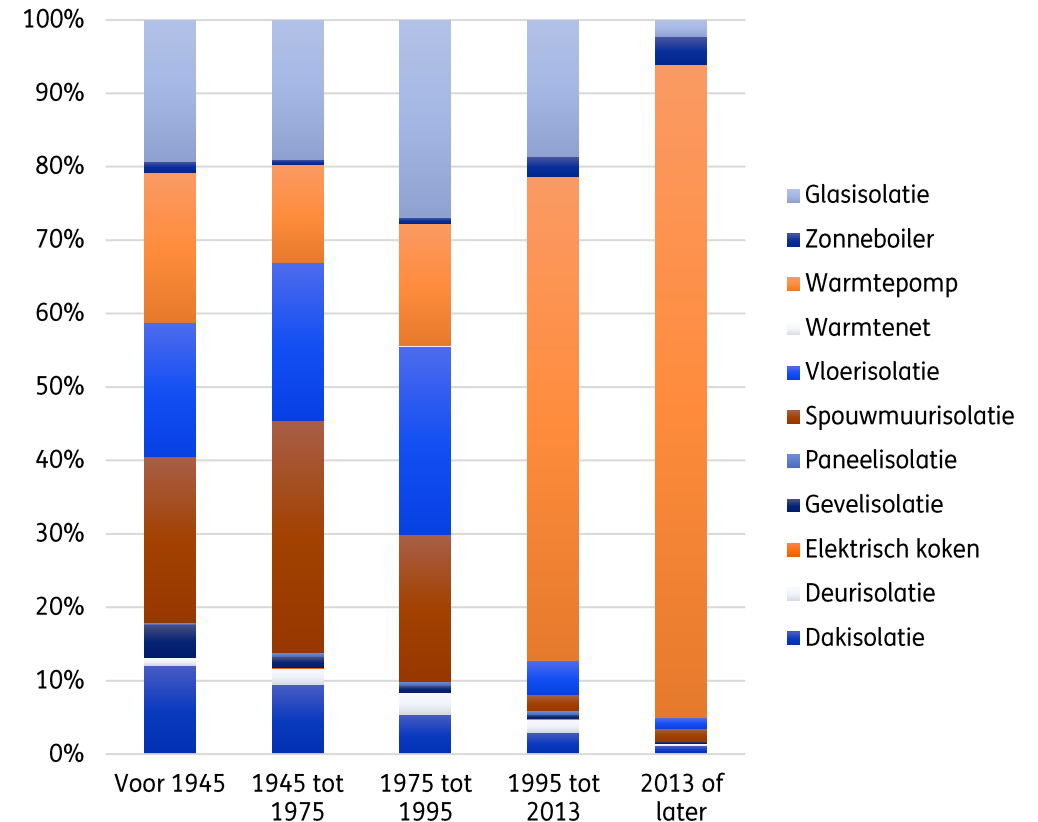
Aandeel van de doelgroep dat bereikt is (2023-I)

Maatregelen en bouwjaarklasse

- In woningen gebouwd vanaf 2013 is 89% een warmtepomp. Bij woningen gebouwd tussen 1995 en 2013 is dat 66%.
- Gevelisolatie wordt relatief veel toegepast in woningen gebouwd vóór 1945.
- Het aandeel dakisolatie neemt af bij recentere bouwjaarklassen.

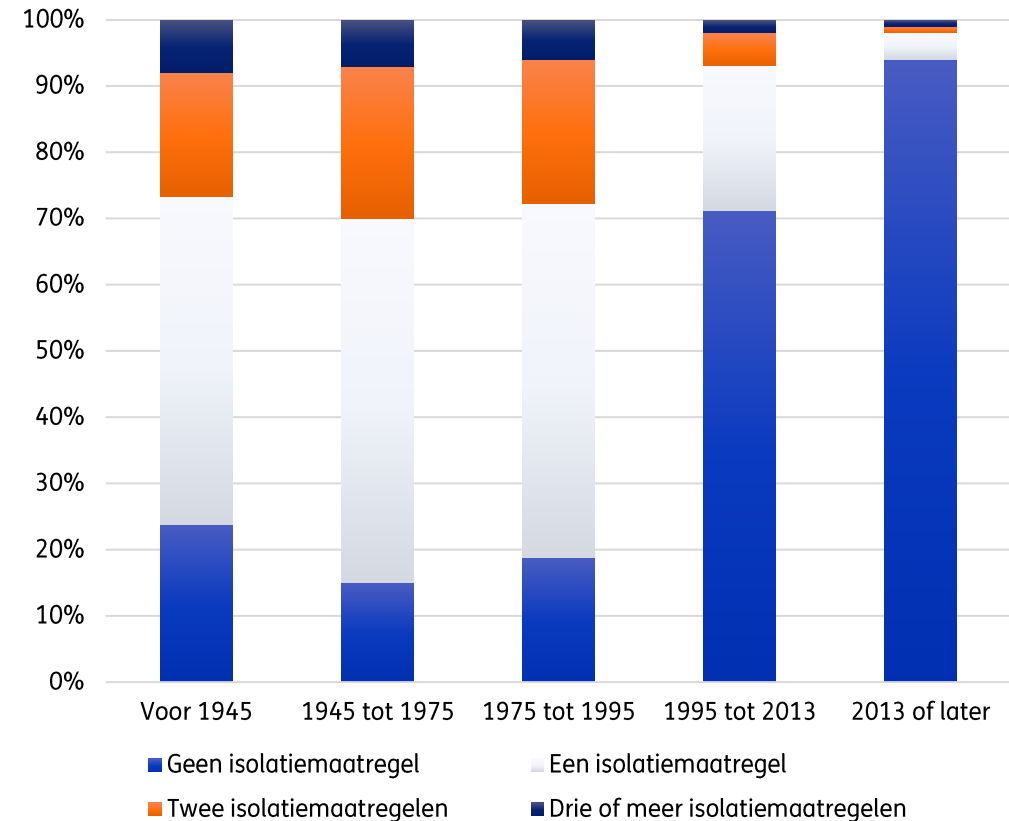
Toegepaste maatregelen verdeeld over bouwjaarklassen (2023-I)

Aantal maatregelen en bouwjaarklasse

- Voor woningen vanaf 2013 en later betreft 95% van de toegekende aanvragen geen isolatiemaatregel. Voor woningen gebouwd tussen 1995 en 2013 is dat 72%.
- In woningen gebouwd tussen 1945-1975 is het grootste aandeel van de toegekende aanvragen een isolatiemaatregel (85%).
- Hoe ouder een woning hoe vaker 3 maatregelen genomen worden.

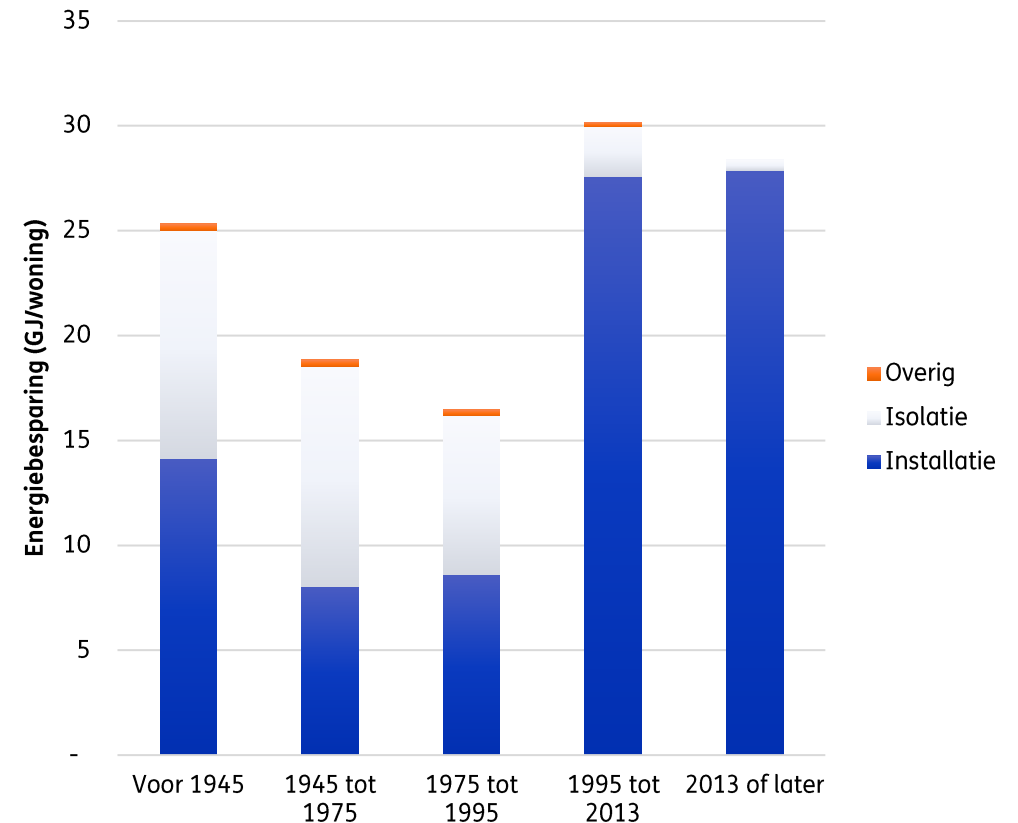
Aantal isolatiemaatregelen per bouwjaarklasse (2023-I)

Energiebesparing en bouwjaarklasse

- De grootste besparing per woning is bereikt in in woningen gebouwd tussen 1995 en 2013. Deze besparing komt hoofdzakelijk door toepassing van warmtepompen.
- Alleen in woningen gebouwd tussen 1945 en 1975 is de besparing door isolatie groter dan door installatiemaatregelen.

Energiebesparing naar Bouwjaarklasse (2023-I)

Tabel Bouwjaarklasse

Maatregelen en aanvragen						
	Voor 1945	1945 tot 1975	1975 tot 1995	1995 tot 2013	2013 of later	Totaal
Dakisolatie	3.965	5.690	3.000	380	20	13.055
Gevelisolatie	1.470	895	515	80	5	2.965
Spouwmuurisolatie	7.415	19.085	11.055	280	30	37.865
Vloerisolatie	5.960	12.910	14.155	580	25	33.630
Warmtenet			5			5
Deurisolatie	345	1.365	1.615	220	5	3.550
Paneelisolatie	55	345	345	60		805
Elektrisch koken	5	35	25	5		70
Glasisolatie	6.285	11.430	14.865	2.355	40	34.975
Warmtepomp	6.665	7.985	9.220	8.345	1.535	33.750
Zonneboiler	505	480	440	340	65	1.830
Totaal	32.670	60.220	55.240	12.645	1.725	162.500

	Voor 1945	1945 tot 1975	1975 tot 1995	1995 tot 2013	2013 of later	Totaal
Doelgroep	841.100	1.157.080	1.198.645	869.680	256.905	4.323.410
Aanvragers	22.275	41.305	39.115	10.890	1.585	115.170
Bereikte doelgroep (%)	2,65	3,57	3,26	1,25	0,62	2,7
Maatregelen per woning	1,47	1,46	1,41	1,16	1,09	1,4
Isolatiemaatregelen per woning	1,14	1,25	1,16	0,36	0,08	1,1
Besparing (GJ/ woning)	25,3	18,8	16,5	30,2	28,4	20,8

Inzicht naar gestandaardiseerd besteedbaar inkomen*

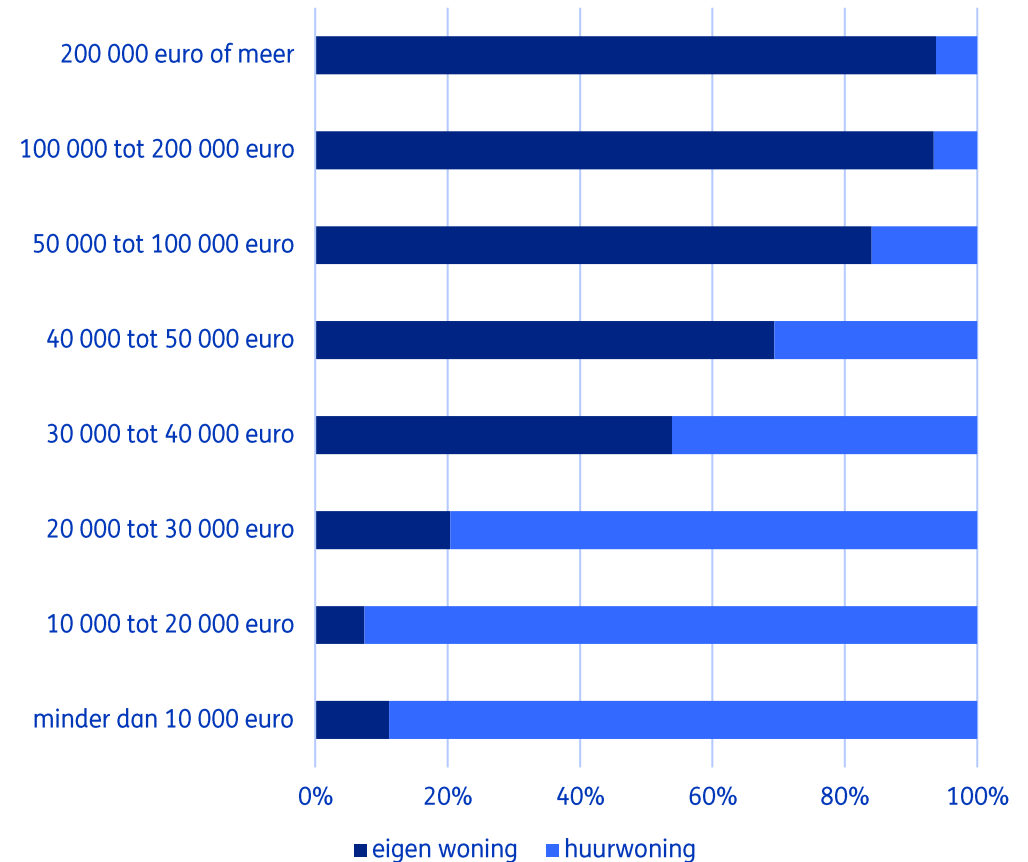
** Het gestandaardiseerd besteedbaar huishoudinkomen is het besteedbaar inkomen, gecorrigeerd voor de grootte en samenstelling van het huishouden ('koopkracht').*

Voor deze monitor is gebruik gemaakt van de inkomensgegevens over 2021.

Gestandaardiseerd besteedbaar inkomen

- Het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen is ingedeeld in decielklassen. Elk deciel bestaat uit 10% van de Nederlandse huishoudens. Het 1^e deciel zijn de huishoudens met de laagste inkomens.
- De indeling in decielklassen wordt bepaald op basis van alle huishoudens van Nederland. Omdat alleen eigenaar-bewoners ISDE subsidie kunnen aanvragen* beschouwen we in deze monitor alleen huishoudens met een koopwoning.
- Huishoudens met een laag inkomen hebben minder vaak een koopwoning dan huishoudens met een hoog inkomen, zie de grafiek hiernaast.
- Hierdoor is de verdeling over de decielen in deze monitor niet meer gelijk. In de lage decielgroepen bevinden zich veel minder koopwoningen, zie 'Doelgroep' in de tabel.

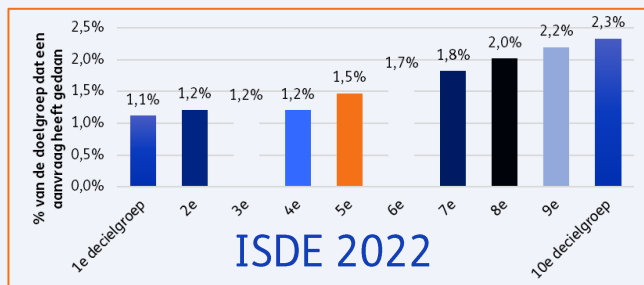
Eigendom naar besteedbaar inkomen

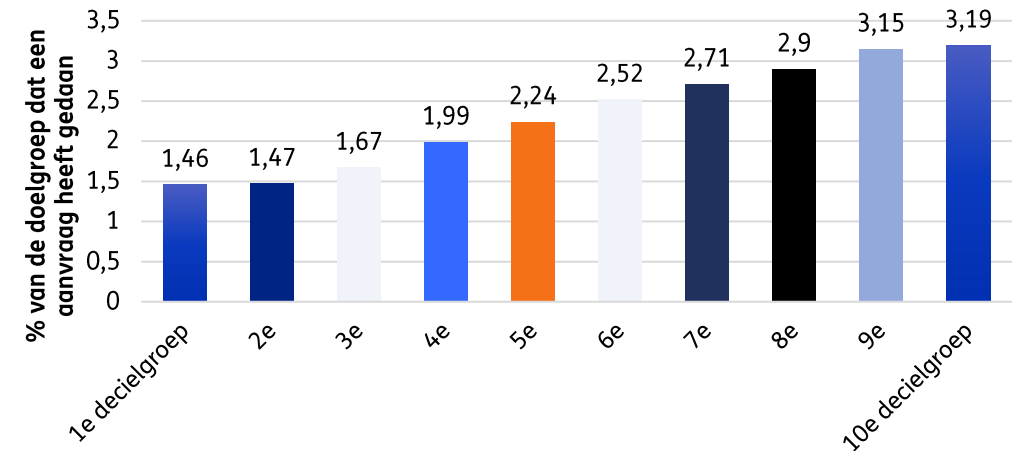
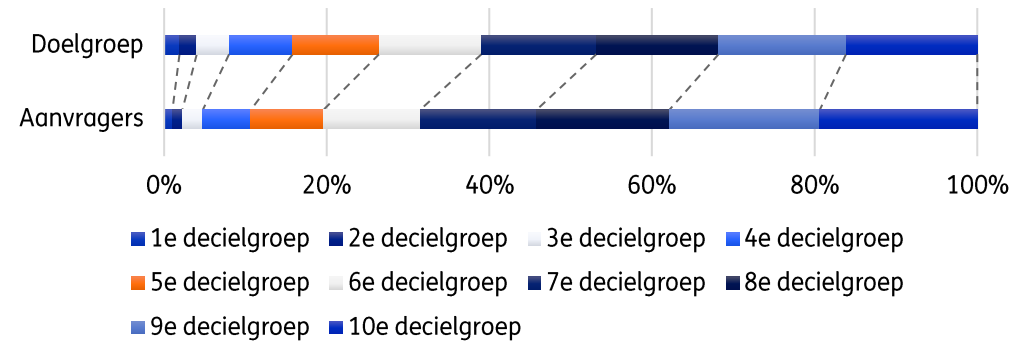
* Voor verhuurders en huurders zijn andere instrumenten beschikbaar.

Toegekende aanvragen naar besteedbaar inkomen

- In de laagste zes decielgroepen zijn minder toegekende aanvragen gedaan dan de verhouding van de inkomensklassen over de doelgroep.
- In de 10^e decielgroep wordt relatief gezien 2,2 keer zo vaak een aanvraag gedaan als in de 1^e decielgroep. In 2022 was deze verhouding 2,1. Ook voor de 2^e decielgroep is de verhouding met de 10^e groep toegenomen. Voor alle andere decielgroepen is deze verhouding afgenomen ten opzicht van 2022.

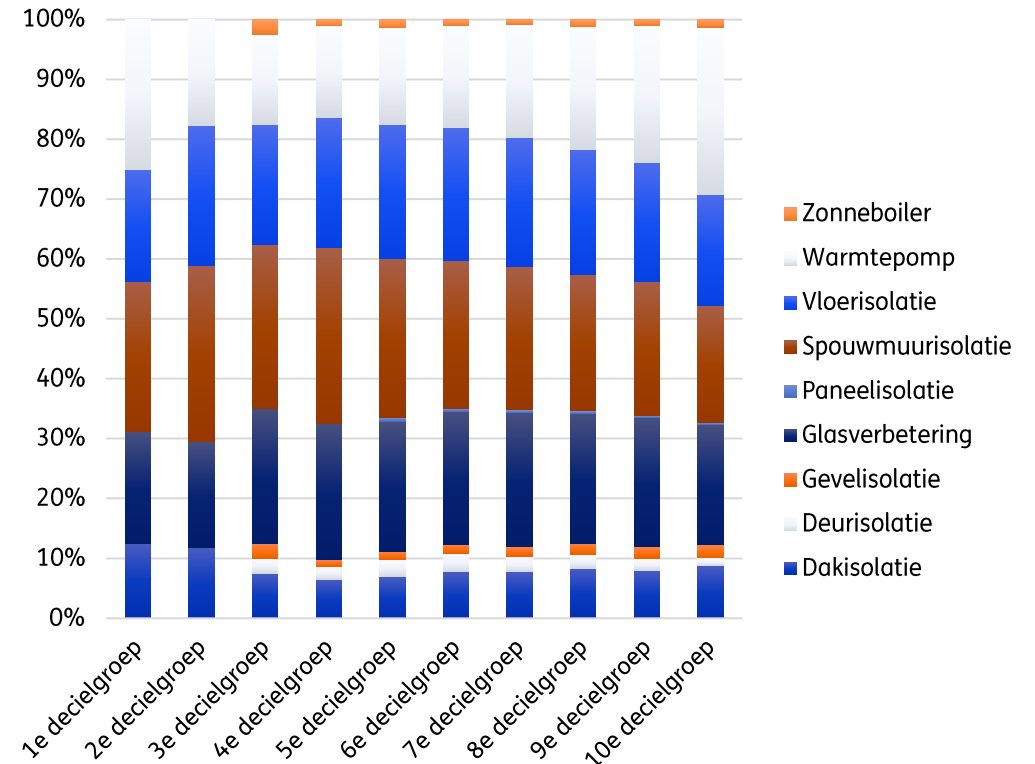
Aandeel van de doelgroep dat bereikt is (2023-I)

Maatregelen en besteedbaar inkomen

- In de eerste 8 decielklassen is spouwmuurisolatie de meest genomen maatregel, vaak gevolgd door glasisolatie en vloerisolatie.
- In de 9e en 10e decielgroep is de warmtepomp de maatregel die het vaakst wordt toegepast.

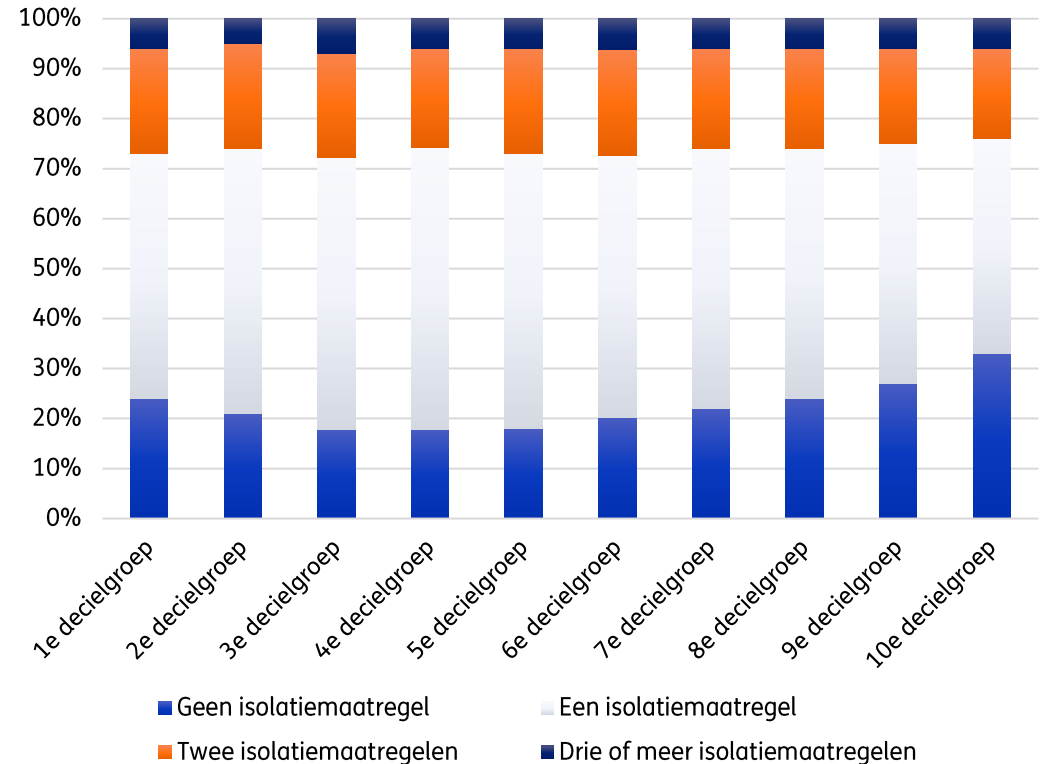
Toegepaste maatregelen verdeeld over gestandaardiseerd besteedbaar huishoudinkomen (2023-I)

Aantal maatregelen en besteedbaar inkomen

- De toepassing van 2 en '3 of meer' maatregelen is redelijk gelijk verdeeld over de decielgroepen. De 9e en 10e decielgroep nemen wat minder vaak 2 isolatiemaatregelen.
- De verschillen tussen de decielgroepen zitten daardoor vooral tussen de verhouding 'Geen' en 'Een' isolatiemaatregel.
- In de 3e, 4e en 5e decielgroep is het aandeel isolatiemaatregelen het hoogst (82%). Het aandeel installatiemaatregelen neemt toe bij lagere én hogere decielgroepen.
- In de 2e t/m de 8e decielgroep neemt 50-57% één isolatiemaatregel. De 10e decielgroep neemt het minst vaak één isolatiemaatregel (43%).

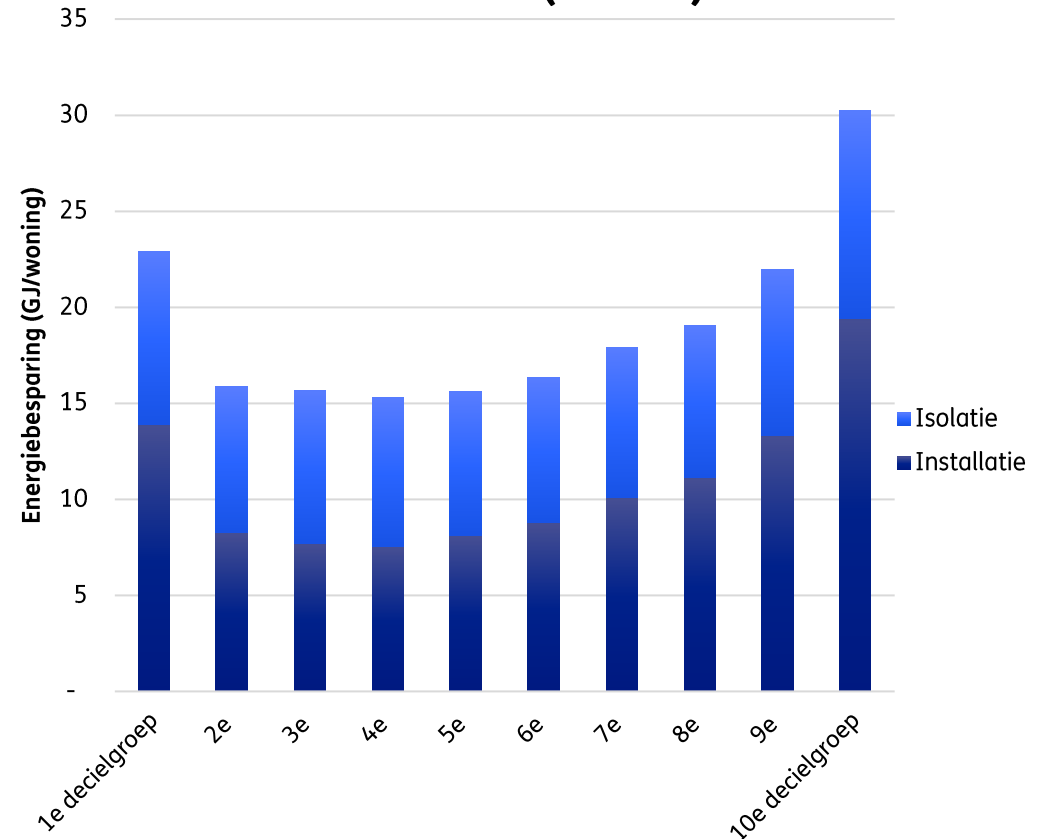
Aantal isolatiemaatregelen naar besteedbaar inkomen (2023-I)

Energiebesparing en besteedbaar inkomen

- De grootste energiebesparing is gerealiseerd in de hoogste en laagste decielklasse, voornamelijk gerealiseerd middels installatiemaatregelen.
- In de 3^e en 4^e decielklassen ligt de besparing door isolatiemaatregelen net boven de 50%. Bij andere decielgroepen komt de besparing meer door installatiemaatregelen.

Energiebesparing naar besteedbaar inkomen (2023-I)

Tabel gestandaardiseerd besteedbaar huishoudinkomen

Maatregelen en aanvragen											
	1e decielgroep	2e	3e	4e	5e	6e	7e	8e	9e	10e decielgroep	Totaal
Dakisolatie	200	200	300	600	1.000	1.500	1.800	2.200	2.400	2.800	13.055
Gevelisolatie			100	100	200	300	400	500	600	700	2.970
Spouwmuurisolatie	400	500	1.100	2.700	3.800	4.800	5.600	6.000	6.700	6.200	37.865
Vloerisolatie	300	400	800	2.000	3.200	4.300	5.000	5.500	6.000	5.900	33.635
Warmtepomp	400	300	600	1.400	2.300	3.300	4.400	5.400	6.900	8.900	33.750
Zonneboiler			100	100	200	200	200	300	300	400	1.825
Deurisolatie			100	200	400	600	600	600	600	400	3.545
Paneelisolatie					100	100	100	100	100	100	805
Glasisolatie	300	300	900	2.100	3.100	4.300	5.200	5.700	6.500	6.400	34.970
Totaal	1.600	1.700	4.000	9.200	14.300	19.400	23.300	26.300	30.100	31.800	162.420

	1e decielgroep	2e	3e	4e	5e	6e	7e	8e	9e	10e decielgroep	Totaal
Doelgroep	82.600	92.100	171.400	338.500	458.500	544.500	610.800	649.900	677.900	697.200	4.323.400
Aanvragers	1.200	1.400	2.900	6.800	10.300	13.700	16.500	18.800	21.300	22.300	115.200
Bereikte doelgroep (%)	1,46	1,47	1,67	1,99	2,24	2,52	2,71	2,9	3,15	3,19	2,7
Maatregelen per woning	1,44	1,37	1,41	1,38	1,4	1,41	1,41	1,41	1,41	1,43	1,4
Isolatiemaatregelen per woning	1,11	1,13	1,18	1,16	1,17	1,15	1,13	1,1	1,08	1,01	1,1
Besparing (GJ/woning)	22,9	15,9	15,7	15,3	15,6	16,4	17,9	19,0	22,0	30,3	20,8

Inzicht naar verzamelinkomen*

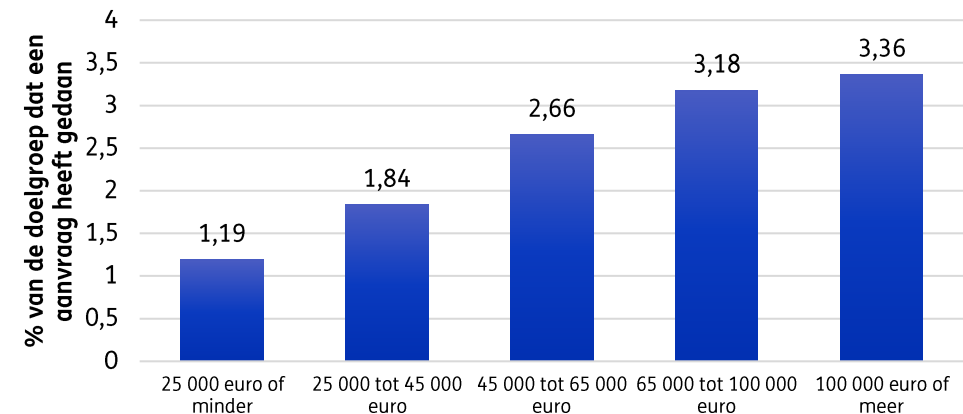
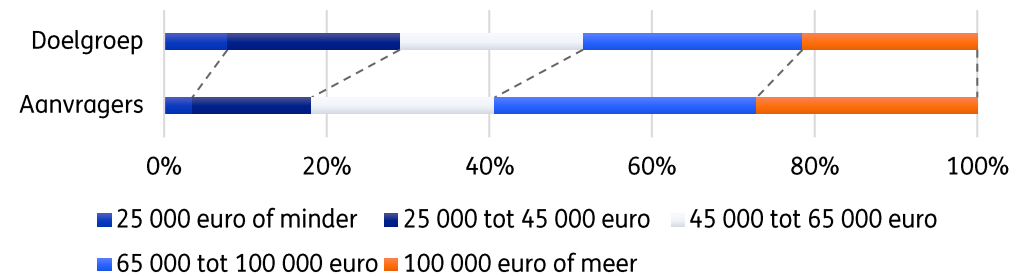
**Het verzamelinkomen (of 'belastbaar huishoudensinkomen') is het totale bedrag van het bruto-inkomen uit werk, het inkomen uit aanmerkelijk belang en het belastbaar inkomen uit vermogen van alle huishoudensleden (behalve kinderen) en vormt de basis voor de loonheffing en inkomstenbelasting.*

Er is gebruik gemaakt van de inkomensgegevens over 2021.

Toegekende aanvragen naar verzamelinkomen

- Voor de inkomensklasse onder de 45.000 euro zijn minder aanvragen toegekend dan aan de verhouding van de inkomensklassen over de doelgroep.
- Relatief gezien zijn de meeste aanvragen toegekend door huishoudens met een inkomensklasse boven de 100.000 euro.

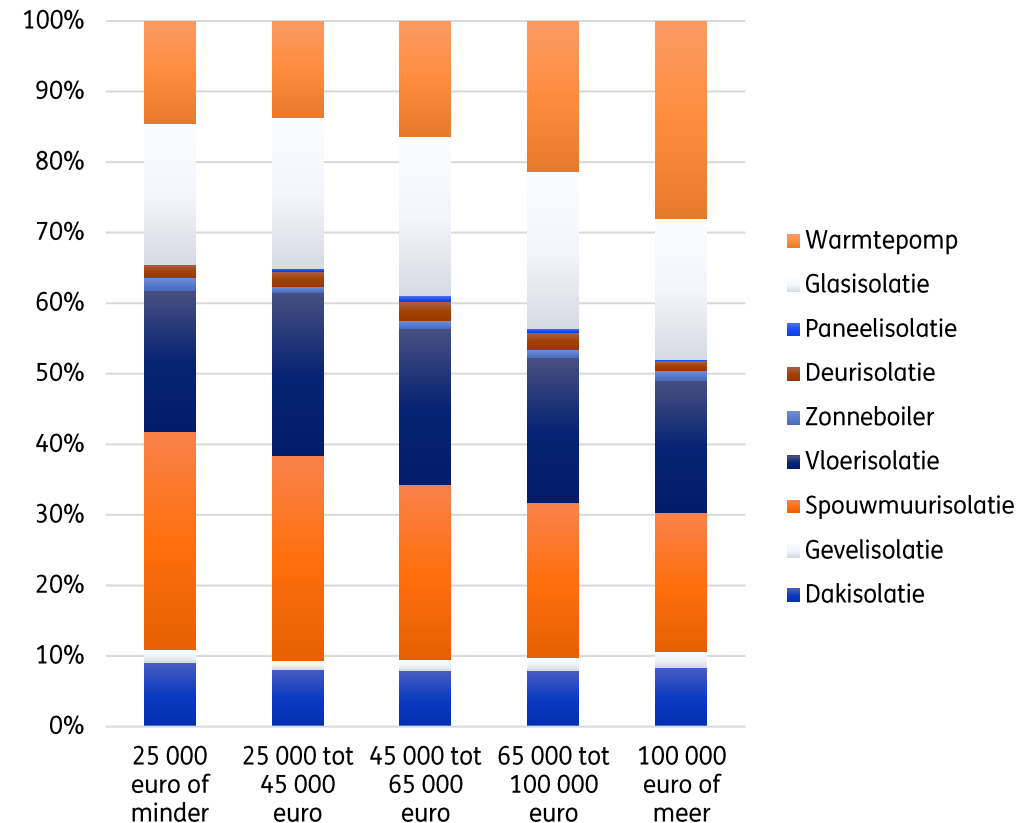
Aandeel van de doelgroep dat bereikt is (2023-I)

Maatregelen en verzamelinkomen

- 30% van de maatregelen bij huishoudens met een verzamelinkomen tot 25 duizend euro is spouwmuurisolatie.
- Hoe hoger het inkomen hoe lager het aandeel spouwmuurisolatie en hoe hoger het aandeel warmtepompen.

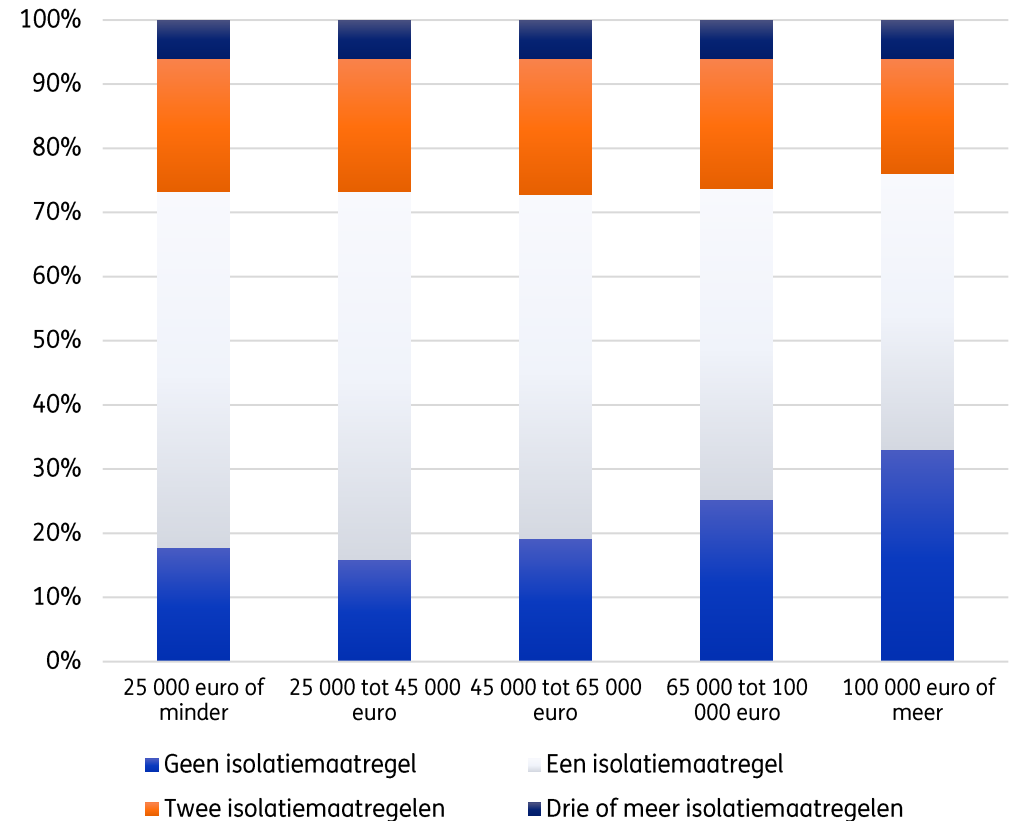
Toegepaste maatregelen naar verzamelinkomen (2023-I)

Aantal maatregelen en verzamelinkomen

- Het aandeel installatiemaatregelen neemt toe met hogere inkomensklassen.
- De toepassing van 2 en 3 of meer maatregelen is redelijk gelijk verdeeld over de inkomensklassen.

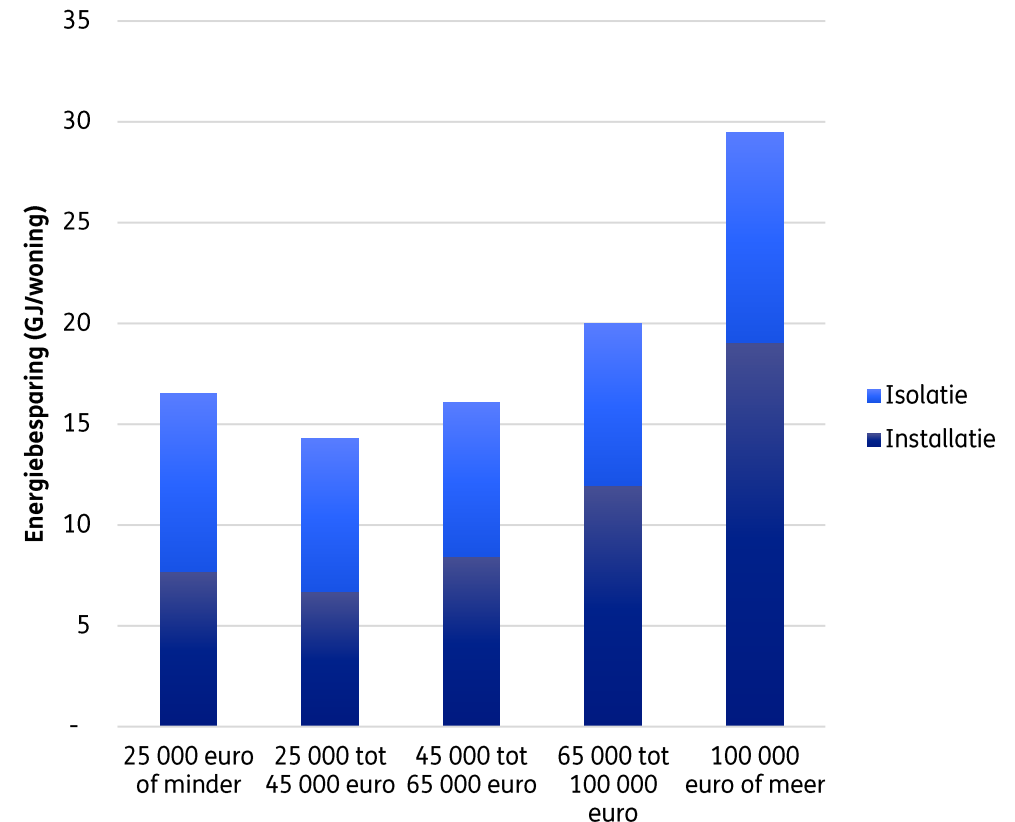
Aantal isolatiemaatregelen naar verzamelinkomen (2023-I)

Energiebesparing en verzamelinkomen

- De grootste besparing per woning wordt behaald bij huishoudens met een verzamelinkomen van 100.000 Euro of meer.
- Bij inkomens tot 65.000 euro is de besparing ongeveer gelijk verdeeld over isolatie- en installatiemaatregelen.
- Bij inkomens vanaf 65.000 euro is bijna tweederde van de besparing afkomstig van installatiemaatregelen.

Energiebesparing naar verzamelinkomen (2023-I)

Tabel Verzamelinkomen

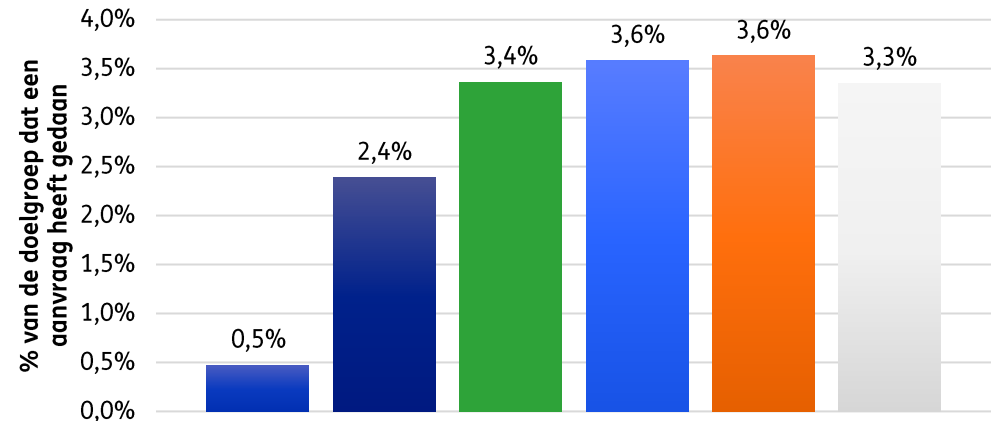
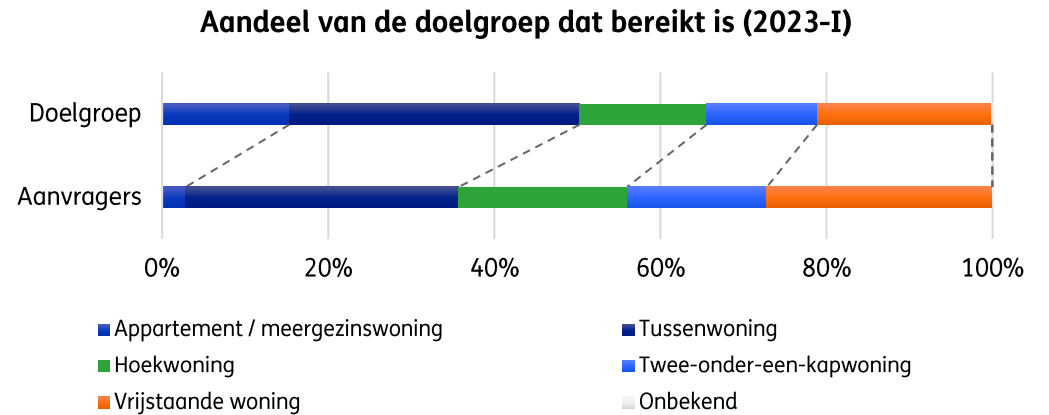
Maatregelen en aanvragen						
	25 000 euro of minder	25 000 tot 45 000 euro	45 000 tot 65 000 euro	65 000 tot 100 000 euro	100 000 euro of meer	Totaal
Dakisolatie	500	1.900	2.900	4.200	3.700	13.055
Gevelisolatie	100	300	600	1.000	1.000	2.970
Spouwmuurisolatie	1.700	6.800	9.100	11.600	8.700	37.865
Vloerisolatie	1.100	5.400	8.100	10.900	8.300	33.635
Warmtepomp	800	3.200	6.000	11.300	12.400	33.750
Zonneboiler	100	200	400	600	600	1.825
Deurisolatie	100	500	1.000	1.300	600	3.545
Paneelisolatie		100	300	300	100	805
Glisolatie	1.100	5.000	8.300	11.800	8.800	34.970
Totaal	5.500	23.400	36.700	53.000	44.200	162.420

	25 000 euro of minder	25 000 tot 45 000 euro	45 000 tot 65 000 euro	65 000 tot 100 000 euro	100 000 euro of meer	Totaal
Doelgroep	336.200	916.600	973.100	1.167.300	927.300	4.320.500
Aanvragers	4.000	16.900	25.900	37.100	31.200	115.100
Bereikte doelgroep (%)	1,19	1,84	2,66	3,18	3,36	2,7
Maatregelen per woning	1,39	1,38	1,41	1,42	1,42	1,4
Isolatiemaatregelen per woning	1,2	1,2	1,2	1,1	1,0	1,1
Besparing (GJ/woning)	16,5	14,3	16,1	20,0	29,5	20,8

Inzicht naar woningtype

Toegekende aanvragen en woningtype

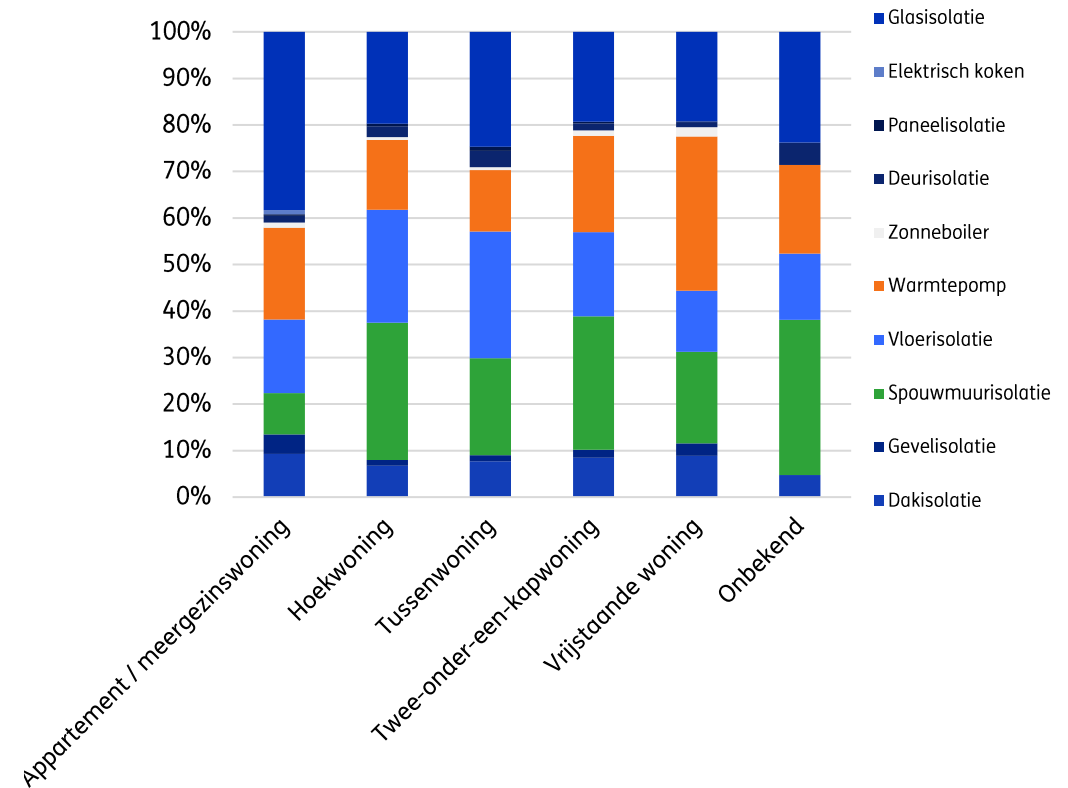
- Appartementseigenaren maken veel minder vaak gebruik van ISDE subsidie. Dit is omdat veel maatregelen door de VvE moeten worden toegepast en die kan gebruik maken van andere regelingen in plaats van het de ISDE.

Maatregelen en woningtypen

- In appartementen is glasisolatie populairder dan in eengezinswoningen. Spouwmuurisolatie is minder populair. Dit is iets dat op complexniveau door een VvE kan worden opgepakt, maar hier zijn andere regelingen voor dan de ISDE.
- Warmtepompen hebben in vrijstaande woningen en twee-onder-een-kapwoningen een groter aandeel in de aanvragen dan andere maatregelen.

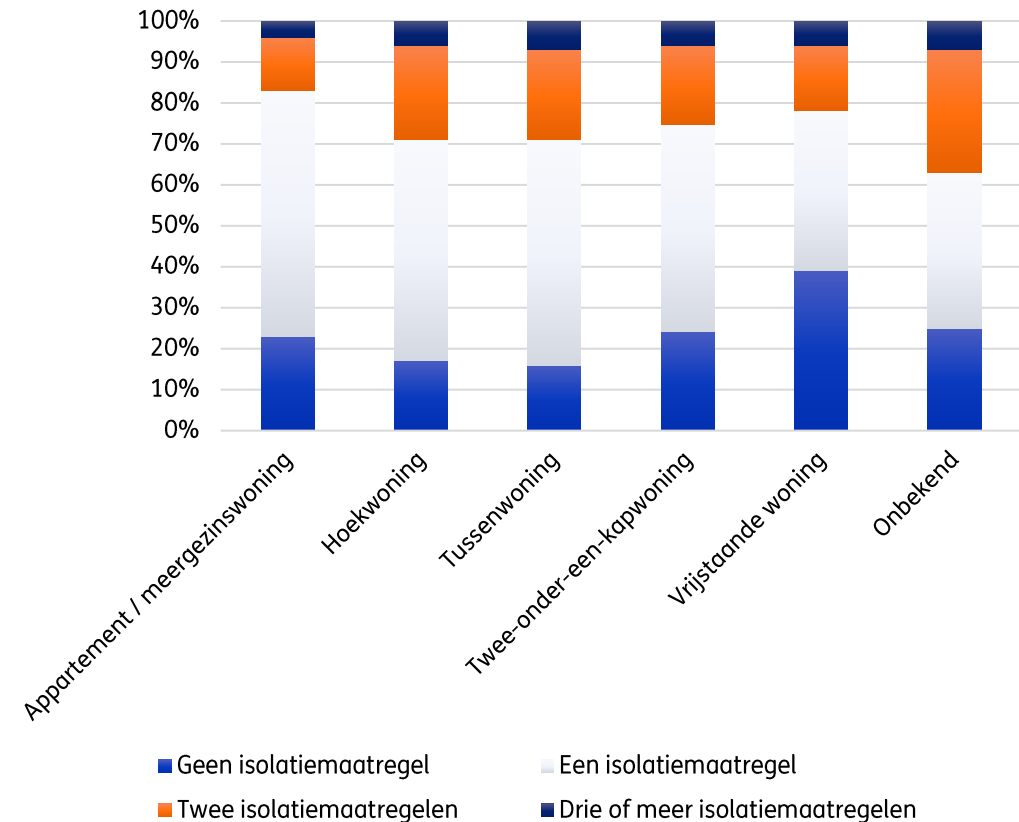
Toegepaste maatregelen verdeeld over woningtypen (2023-I)

Aantal maatregelen en woningtypen

- In appartementen worden in meer dan de helft van de toegekende aanvragen isolatiemaatregelen getroffen.
- Als isolatiemaatregelen getroffen worden in appartementen is dat Meestal maar één maatregel.
- Bij eengezinswoningen worden meestal alleen installaties gefinancierd.

Aantal isolatiemaatregelen naar woningtype (2023-I)

Tabel woningtypen

Maatregelen en aanvragen							
	Appartement / meergezinswoning	Tussenwoning	Hoekwoning	Twee-onder-een-kapwoning	Vrijstaande woning	Onbekend	Totaal
Dakisolatie	380	3.965	2.135	2.440	4.125	5	13.055
Gevelisolatie	170	650	390	500	1.255		2.970
Spouwmuurisolatie	365	10.695	9.335	8.260	9.175	35	37.865
Vloerisolatie	645	13.970	7.690	5.220	6.095	15	33.635
Deurisolatie	60	1.810	740	430	500	5	3.545
Paneelisolatie	15	425	175	100	85		805
Glasisolatie	1.565	12.635	6.235	5.570	8.940	25	34.970
Elektrisch koken	35	30	5				70
Warmtepomp	805	6.755	4.735	5.980	15.455	20	33.750
Zonneboiler	45	330	195	330	925		1.825
Totaal	4.085	51.265	31.635	28.830	46.555	105	162.475

	Appartement / meergezinswoning	Tussenwoning	Hoekwoning	Twee-onder-een-kapwoning	Vrijstaande woning	Onbekend	Totaal
Doelgroep	662.765	1.511.745	661.030	574.540	911.245	2.090	4.323.415
Aanvragers	3150	36090	22230	20565	33065	70	115.170
Bereikte doelgroep (%)	0,48	2,39	3,36	3,58	3,63	3,4	2,7
Maatregelen per woning	1,3	1,42	1,42	1,4	1,41	1,54	1,4
Isolatiemaatregelen per woning	1,01	1,22	1,2	1,1	0,91	1,18	1,1

BIJLAGE - Definities 'inkomen'

Gestandaardiseerd besteedbaar inkomen

Het besteedbaar inkomen van een huishouden gecorrigeerd voor de omvang en samenstelling van een huishouden. Dit inkomensbegrip wordt ook wel gebruikt om te bepalen in hoeverre mensen kunnen rondkomen / er sprake is van armoede. Wellicht is het ook nog nuttig om de definitie van 'besteedbaar inkomen' toe te voegen. Het besteedbaar inkomen is het bruto inkomen uit arbeid, eigen onderneming, vermogen, uitkeringen en ontvangen overdrachten, verminderd met betaalde inkomensoverdrachten, premies werknemersverzekeringen, premies zorgverzekeringen, en belastingheffing op inkomen en vermogen. In de tabellen gaan we het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen weergeven in *decielen*.

Belastbaar inkomen (Verzamelinkomen)

Het inkomen uit box 1, 2, en 3, gesommeerd over alle leden van het huishouden. Het belastbaar inkomen is geen stabiel inkomensbegrip. Het is namelijk een begrip dat zowel afhangt van de hoogte van het bruto inkomen als van de regels ten aanzien van de belastbaarheid daarvan. Omdat de belastingregels van jaar op jaar wijzigen (met name de voorwaarden voor aftrekposten en vrijstellingen) is de hoogte van het belastbare inkomen tussen de jaren niet goed vergelijkbaar. In de tabellen geven we dit inkomensbegrip weer in *vijf categorieën*, namelijk: tot 25.000 euro, 25.000 – 45.000 euro, 45.000 – 65.000 euro, 65.000 – 100.000 euro, en 100.000 euro of meer.